

Editorial

Florea BURTAN

Islazul Proclamației

Celebrăm împlinirea a 170 de ani de la Revoluția pașoptiștilor, eveniment cu profunde semnificații în istoria noastră națională. Piatră de hotar a României moderne, „zidită”, cu abnegație, inteligență și sublimă dăruire, de strălucirii fii ai neamului: Bălcescu, Heliade Rădulescu, Frații Golești, Cristian Tell, generalul Gheorghe Magheru, renumitul Popa Șapcă.

Vara se așternea, înaltă, senină, fierbinte. Mirosea a grâu înspicat. Zvonul marilor schimbări politice și sociale trecea din om în om, cuprinzând întreaga țară...

Miercuri, 9 iunie 1848. La chemarea inimii și a gândului răzvrătitor intru mai-binele poporenilor, lumea începuse a curge șuvoi către Islaz, străveche localitate de la gura Oltului. Venea, veselă și încrezătoare, fluturând stindarde și flamuri. Mii de suflete, din Romanați, Teleorman și Vlașca, din Argeș, Dolj și Vâlcea, de peste tot... Puhoi de oameni, nu aveai unde arunca un ac, adunat pe Câmpul Regenerării din pragul Islazului...

La ceas de amiază, într-o atmosferă clocotitoare, Ion Heliade Rădulescu, înveșmântat în alba-ihlamidă, dădu citire vestitei Proclamații, cu ale sale 22 de articole, document întocmit de tânărul revoluționar Nicolae Bălcescu. Pentru prima dată, după secole de suferințe și nedreptăți, li se vorbea rumânilor despre „independența administrativă și legislativă”, despre „neamestecul nici unei țări din afară în cele dintru ale sale”, despre „egalitatea drepturilor politice, suprimarea rangurilor sociale, improprietărea țărănilor, emanciparea mănăstirilor închinată locurilor sfinte, desființarea iobăgiei”... În aclamațiile mulțimii, s-a depus jurământul, s-au sfințit steagul revoluției și documentele adoptate, de către legendarul Popa Șapcă...

Aici, la Islaz, a fost începutul... Deși revoluția nu și-a atins în totalitate scopul, efectul ei a fost copleșitor și mareț. A deschis larg, și pentru totdeauna, porțile schimbărilor mult-așteptate, așternând drumul către evenimentele epocale ca va să vină: Unirea Principatelor Române, Războiul de Independență – momente cruciale în făurirea României moderne.

În lumina acestor realități și izbânzi, se cuvine, așadar, să poposim, cu gândul și cu întreaga noastră simțire, la acea zi de 9 iunie 1848 de la Islaz, în al cărei văzduh continuă să răsună glasul marilor bărbați ai neamului, citind Proclamația... Să le cinstim memoria și să luăm aminte că, fără demersul și jertfa lor, Cartea de istorie ar fi fost mai săracă, iar Islazul nostru ar fi rămas o localitate oarecare...

Pictură de Kalin Balev (Bulgaria)

Anghel GÂDEA

Salcâminare

Lui Marin Preda

„Apă, apă pentru cai!”
Parc-aud cum strigi, țărane!
Luna tremură în jgheab
Și te chem,
Dar nu-mi răspunzi
Și-mi e dor de tine tare...
Drumul lunecă pustiu
Înspre gârla inverzită,
Aș vorbi, dar n-am cu cine
Că e lumea oboșită...
Ți-aș mai spune de prin sat
Cum mai stăm,

Cum e porumbul,
Că de-o lună n-a plouat...
Pe o margine de șanț
Am mai trage o țigară
Căutând printre salcâmi
Cum apare Carul Mare...
Știi că a murit Polina?
Că Bălosu-a damblagit?...
E târziu și umblu singur,
Că doar vântul,
Numai vântul,
Îmi mai ține de urât...

Mihai Eminescu,
dimensiunea imperială
a culturii române

Revista
„Meandre”
De la proiect
la izbândă

O cercetare
fundamentală
dedicată lui
Marin Preda

Cadran cultural

Uniunea Scriitorilor - structurile de conducere

În urma adunărilor generale, desfășurate pe parcursul lunii aprilie, au fost alese structurile de conducere ale Uniunii Scriitorilor din România:

Conducerea executivă aUSR: Nicolae Manolescu, președinte, Varujan Vosganian, prim-vicepreședinte, Gabriel Chifu, vicepreședinte.

Comitetul Director alUSR: Nicolae Manolescu, Varujan Vosganian, Gabriel Chifu, Ion Cristofor (Filiala Cluj), Cassian Maria Spiridon (Filiala Iași), Horia Gârbea (Filiala București-Poezie), Aurel Maria Baros (Filiala București-Proză), Mircea Mihăieș (Filiala Timișoara), Peter Sragher (Filiala București-Traduceri).

ConsiliulUSR: Nicolae Manolescu, Varujan Vosganian, Gabriel Chifu, președinții FilialelorUSR, plus câte un reprezentant al Filialelor care au mai mult de 150 de membri.

Comisia de validare: Dan Cristea, Daniel Cristea-Enache, Gabriela Gheorghisor, Vasile Popovici, Nicolae Prelipceanu, Răzvan Vancu, Adi Cristi, Ioan Moldovan (rezervă), Mihai Zamfir (rezervă). De asemenea, au fost alese Comisia socială, Comisia de relații externe, Comisia de cenzori, Comisia minorităților, Comisia de monitorizare, suspendare și excluderi, Comisia de onoare și demnități.

Directori din organigramaUSR: Sorin Lavric, director de programa interne, Răzvan Vancu, director de programe externe, Daniel Cristea-Enache, director de imagine, Stela Pahonțu, director economic, Ion Pahonțu, director administrativ.

Iordan Datcu a împlinit 85 de ani

Venerabilul etnolog, istoric literar, publicist și editor **Iordan Datcu**, originar din Băseștii Teleormanului, a împlinit 85 de ani, la 10 iunie 2018. Licențiat (în 1957) și doctor (în 1979) în Filologie la Universitatea din București, a activat ca redactor la Editura Minerva (1969-1994), apoi cercetător științific principal la Institutul de Filozofie și la Institutul de Istorie Literară „G. Călinescu”, unde a fost secretar general al „Dicționarului general al literaturii române” (ediția I, coordonator general: Acad. Eugen Simion). În 1985 a fost distins cu Premiul „Timotei Cipariu” al Academiei Române. Este membru al Uniunii Scriitorilor din România (din 1999). Din vasta sa operă, reținem aici doar câteva titluri, respectiv: „Reper în etnologia românească” (2002), „Contribuții la etnologia românească” (2004), „Dicționarul etnologilor români” (ed. a III-a, 2006), „Miscellanea ethnologica” (2010), „Pagini de istorie literară” (2011), cărora li se alătură substanțialele volume dedicate unor etnologi români, precum: Petru Caraman (1999), Gheorghe I. Neagu (2004), Ovid Densușianu (2009), Sabina-Cornelia Stroescu (2011), Ovidiu Bărlea (2013), A.I. Amzulescu (2014), Petru Ursache (2016), Constantin Eretescu (2017), un foarte interesant volum memorialistic, „Sub semnul Minervei” (2000), dar și alte volume de studii etnologice, de istorie și critică literară, dimpreună cu un mare număr de ediții critice din literatura etnologică românească. La împlinirea venerabilei vârste de 85 de ani, Revista de cultură „Caligraf” îi urează multă sănătate și să aibă forța de a-și împlini toate proiectele. La mulți ani!

Stan V. Cristea

Manifestări și evenimente

Educație cinematografică

Proiectul european de educație cinematografică „CinEnd-European Cinema” a continuat la Biblioteca Județeană Marin Preda din Alexandria. După cum se știe, acest program internațional de cooperare este destinat tinerilor cu vârsta între 6 și 19 ani, care sunt ajutați astfel să descopere cinematografia europeană, în contextul diversității culturale și lingvistice. Partenerii proiectului reprezintă mai multe țări, cum sunt Bulgaria, Spania, Italia, Finlanda, Franța, Portugalia, România, Republica Cehă.

„Noaptea muzeelor”

„Noaptea muzeelor 2018” s-a desfășurat la Muzeul Județean din Alexandria, sub genericul „Centenarul Marii Uniri”. Cei care au trecut pragul celei mai importante instituții culturale de acest fel din Teleorman au avut prilejul să viziteze mai multe expoziții permanente și temporare. Cu acest prilej a fost lansat proiectul „Centenar în Teleorman – să reconstituim istoria împreună”. Practic, el se adresează celor care doresc să aducă documente și fotografii privind participarea membrilor familiilor sau unor cunoscuți la Războiul de Întregire Națională. Apoi, mărfurile relevante de acest fel vor fi incluse într-o viitoare expoziție.

Armonie și culoare

La Centrul Cultural din municipiul Roșiorii de Vede s-a organizat „Salonul de primăvară al artiștilor plastici roșiorieni”. Vizitatorii au putut admira atfel lucrări reprezentative care aparțin artiștilor Doru Drăgușin, Dumitru Ciocan-Sin, Hermina Scobici, Eugenia Dumitriu, Sanda Măncilă, Costel Păun, Doru Roată.

Lansare de carte

Biblioteca Județeană a găzduit prezentarea cărților „40 de zile” și „Cuvântul care mă însoțește”, în prezența autorului – Iulian Gămăntz, fiu al municipiului Alexandria, stabilit în Canada din anul 1995. Evenimentul face parte din turneul „Loc lângă tine, loc fără tine”, început la Alexandria și continuat apoi în câteva mari orașe din țară. Despre cele două volume a făcut ample considerații critice Ana Dobre, moderatoarea acestei întâlniri cu un public local cald fiind Claudiu Săftoiu.

Ștefan STAN

Obiceiuri și tradiții Drăgăicile, Sânzâienele

În seria manifestărilor populare de vară cu caracter de spectacol restrâns axate pe joc se înscrie și Drăgăica, obicei care se practică de Sărbătoarea Sânzâienelor (celebrată la 24 iunie).

Născută dintr-un străvechi cult al Soarelui, Drăgăica nu și-a pierdut coloratura pagână, deși este asociată cu o mare aniversare creștină, Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul. Sărbătoarea populară închinată coacerii grâului, când se spune că se pot aduna cu succes plantele de leac din păduri.

Eroina principală poartă numele de Drăgăică, Drăgăiță, Împărăteasă, ea fiind aleasă dintre toate celelalte fete, ca cea mai tânără și frumoasă, fiind „regina holdelor”, „stăpâna surorilor”. Ea pune la cale Drăgăica, adună ceata la ea cu vreo trei săptămâni înainte de Sânzâiene. Personajele principale sunt: mireasa, băiețoiul, 4-6 fete însoțitoare. Mireasa este îmbrăcată ca o mireasă, băiețoiul are pe cap o căciulă ornată cu mărgele și hurmuz, la brâu înfiptă o batistă albă, în mână ține o sabie.

Drăgăicile poartă un steag, asemenea celui de la Căluș, sub formă de cruce, care este împodobit cu o năframă, usturoi, tichii de la copii, mărgele și alte podoabe. Drăgăica, pe care o aleg fetele, o numesc „sora lor mai mare” și este însoțită de către acestea cu alai, pe ogoare și prin sate cântând și juând.

Sărbătoarea Drăgăicii coincide aproape cu solstițiul de vară (21 iunie), marea răscruce în cursa soarelui, și este asociată cu diverse practici care interesează medicina și farmacia. Femeile se scaldă în anumite izvoare, se spală și se stropesc cu roua culeasă de pe florile de sânzâiene în această noapte. Florile au rol fertilizator mai ales pentru pepeni și varză. Fetele și băieții care vor să se căsătorească se strâng în unele sate, seara în ajun de Sânzâiene. Băieții fac ruguri, aprind facle și le învârtesc în sensul mișcării soarelui spre apus strigând: „Du-te soare, vino lună, /Sânzâienele de-mbună/ Să le crească floare- floare/ Galbenă miresitoare/ Fetele să o adune/ Să le prindă în cunună/ Să le pună-n pălărie/ toate pentru cununie / Babele să le răstească/ Până-n toamnă să nuntească”. La noi în județ se mai practică acest obicei în localitățile Năsturelu, Lisa, Izvoarele etc.

Concurs național 100 + 100

În 2018 suntem chemați să recităm paginile scrise despre drumul românilor spre Marea Unire, dar și evoluția României în perioada scursă de la acest însemnat eveniment până în prezent. Putem să ne gândim totodată la întrebarea: Cum va fi țara noastră peste 100 de ani?

Ce trebuie să facem azi, mâine pentru ca nepoții și strănepoții noștri să fie stăpâni și mândri în România?

La inițiativa și invitația Bibliotecii Județene „I.S. Bădescu” Sălaj, Biblioteca Județeană „Marin Preda” Teleorman s-a asociat ca partener împreună cu Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România și alte biblioteci județene din România la Concursul național pentru tineri și adulți 100+100. Astfel, în colaborare cu Biblioteca Comunei din județ interesate, biblioteca județeană oferă urmașilor lor Momete oportunitatea de a se înscrie la acest concurs.

Premiile concursului sunt structurate pe 2 categorii de vârstă: tineri: 15-35 ani, adulți: 36-100+. Cele mai reușite creații vor fi cuprinse într-un volum omagial și distribuite în toată țara prin bibliotecile județene. Într-o competiție toate scrierile din diverse genuri literare (proză, poezie, eseu, teatru) dar și lucrări din domeniu istoric, etnografic, științific, respectând tema propusă. Text: Times New Roman, 12, maxim 10 pagini.

Termenul de trimitere a lucrărilor către Biblioteca Județeană „Marin Preda” este 15 octombrie 2018.

Anunțul câștigătorilor se va face pe data de 15 noiembrie 2018. Premierea va avea loc pe data de 1 decembrie 2018. Publicarea, tipărirea, distribuirea volumelor se vor face în ianuarie/februarie 2019.

Lucrările ce vor intra în concurs vor fi publicate după data de 15 octombrie 2018 pe pagina facebook a bibliotecii, dedicată Centenarului Marii Uniri

<https://www.facebook.com/Biblioteca-Județeană-Marin-Preda-Teleorman-201081810647667>, pagină creată la inițiativa Primăriei Alexandria în cadrul unui proiect comun privind Centenarul.

Detalii privind concursul se pot obține de la sediul bibliotecii, responsabil proiect Geanina Burcea.

Redacția Caligraf

FLOREA BURTAN
redactor-șef

STAN V. CRISTEA
secretar general de redacție

Ana Dobre (Alexandria), **Liviu Comșia**, **Florina Isache** (Roșiorii de Vede), **Dumitru Vasile Delceanu** (Turnu Măgurele) **Rodian Drăgoi**, **Marian Nazat** (București), **Cornel Mihai Ungureanu** (Craiova), **Stan Ștefan** (Alexandria)

Revista Caligraf este membră a Asociațiilor Revistelor, Imprimeriilor și Editurilor Literare (ARIEL), înființată în baza Hotărârii judecătorești și recunoscută de către Ministerul Culturii. Revistă fondată de Ziarul Teleormanul.

Răspunderea pentru conținutul articolelor publicate aparține autorilor acestora. Manuscrisurile nepublicate nu se înapoiază. Revista Caligraf este editată de Centrul Cultural Teleorman (director, **Ileana Popa**).

ISSN: 1582 - 1412

În atenția colaboratorilor: textele se trimit în format electronic, cu diacritice, la următoarele adrese de e-mail: floreaburtan@yahoo.com; stan_v_cristea@yahoo.com

Cronica literară

Ana
DOBRE

Mihai Eminescu, dimensiunea imperială a culturii române

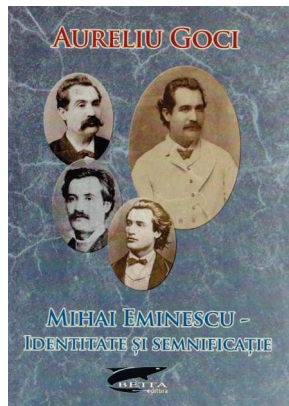
A serie astăzi, încă, despre Mihai Eminescu este suprema provocare. Tot despre Eminescu? Ce-ar mai putea fi spus nou despre Eminescu?... Provocarea are un dublu sens: autoprovocare, pentru a-ți testa limitele comprehensive și capacitatea de empatizare cu o operă și o personalitate care au înfruntat și timpul, și vremurile; o mânășă aruncată mefienților și/sau detractorilor pentru a-i provoca la duelul ideilor.

Aceasta pare să fie miza lui Aureliu Goci în noua lucrare *Mihai Eminescu. Identitate și semnificație*, lucrare ambițioasă în care autorul abordează personalitatea lui Mihai Eminescu din mai multe perspective: actualitatea/nonactualitatea modelului eminescian în mileniul III, cu posibile exemple de contemporaneizare, creativitatea eminesciană, analiza eminescianismului ca formă de criză a poeziei în perioada 1890-1916, dar și ca șansă a modernizării înscrindându-se în ierarhia modern, premodern, postmodern, ca afirmare a textualismului *avant la lettre*, reinterpretarea *Lucașfărului*. O lumină critică este focalizată și pe proză, alta pe gazetăria eminesciană, urmărind a releva conexiuni și interferențe cu *Marea Operă*. Din aceste compartimente ale operii, criticul revelează semnificațiile în balanșul lor permanent dintre semnificat și semnificant. Identitatea intelectuală și spirituală a lui Mihai Eminescu este relevată atât biografic, într-o înlănțuire de lumini și umbre, cât și prin misterul care îi învăluie personalitatea, mister ce pune în umbră aspecte legate de contextualizarea sa ca om, cetățean și artist.

La capătul acestui demers critic palpitant, un „eseu documentar”, cum îl socotește Aureliu Goci însuși, ce se dovedește, în fapt, un *exercițiu de admirație*, prin ideile afirmate, prin reinterpretarea unora, întoarcerea în polemică a altora, concluzia vine firesc ca prelungire și accentuare a unui adevăr irefutabil: „Ctitor al limbii poetice, vizionar al universului imaginar, original prin gândirea Ființei prin temporalitate, Eminescu a depășit secolii și a pătruns în mileniul al III-lea ca un creator cu o genialitate atemporală. Eminescu a rămas relevant, semnificant și contemporan cu toți cititorii pe care i-a avut, începând cu contemporanii lui și până la contemporanii noștri”.

Înapoi la Eminescu! pare a fi

principiul călăuzitor și îndemnul autorului. El întreprinde această acțiune de întoarcere la izvoade eminesciene, nu atât pentru a interpreta, cât pentru a accentua sau infirma interpretări impuse și validate de timp. Ceea ce constituie noutatea pe care o aduce Aureliu Goci este abordarea integrată a aspectelor care privesc simultan biografia, opera și receptarea critică, ideea fiind că imaginea în contemporaneitate a lui Mihai Eminescu este un rezultat al

modului în care a fost citit, înțeles și interpretat Mihai Eminescu, începând cu Titu Maiorescu, George Călinescu, G. Ibrăileanu, continuând până la detractorii săi, aducând această imagine complexă și complicată până în contemporaneitate, la începutul mileniului al III-lea, mileniu care coincide cu ieșirea din era Gutenberg și intrarea în era digitală.

Dacă secolul al XX-lea a început și a epuizat „fenomenul sacralizării lui Eminescu”, începutul mileniului al III-lea pune fenomenul Eminescu într-o triplă determinare: *identitate, semnificație, comunicare*. Neîfind un *prizonier al istoriei*, Eminescu este inepuizabil. În structura personalității sale, există un Eminescu „poet înăscut, inspirat, creativ, ingenuu” și un Eminescu „elaborat, dominat de cultură și tradiție intelectuală”, un *poeta artifex*, reunind antinomiile romantismului și ale clasicismului.

Originală este și interpretarea creativității eminesciene ca manifestare a unei triade evolutive: *cățălnic-luciferic-demiurgic*, reliefând o evoluție a personalității omului în tripla lui relație complexă cu *ființa, societatea, universul*, precum și,

prin aceasta, interpretarea operii care-î răsfrânge devenirea interioară într-o perspectivă, de asemenea, triadică: *iubire-ură-frică*. Acest model al creativității eminesciene se bazează pe argumentul psihic, având în vedere că, în cazul lui Eminescu, nu se poate vorbi despre o singură structură psihică, ci de trei – „una la *tinerețe*, în jurul anilor 1870, alta la *maturitate* (aproximativ 1877-1883) și alta a *dezordinii psihice* manifestată intermitent între 1883 și clipa morții”.

Cu această viziune proprie asupra complexului eminescian, Aureliu Goci crede în „eminescianizarea exegezei”, în sensul că modelul, arhetipul acestei opere, impune un standard înalt al scriiturii critice, opera acționând *demiurgic*. „Marea exegeză eminesciană evoluează în același registru conceptual, la care se poate face reductibilă și Marea Operă. E o «fatalitate a relației» care se stabilește între analist și analizat, între textul auctorial și prezumtivul operator critic”, spune Aureliu Goci și cine l-ar putea contrazice?

Așadar, Mihai Eminescu „nu trebuie egalat”, ci resemnificat, integrat meru timpul și perspectivei temporale a unui prezent care-și revelează meru caracterul etern, întrucât, în latență și în virtualitate, un Eminescu „există în toate epocile”. Iar acest Eminescu este receptat de fiecare generație care „îl citește în manieră proprie, îl înțelege diferit și îl selectează diferențiat”.

Ca sinteză a spiritualității românești, Mihai Eminescu, reper fundamental, în jurul căruia se coagulează și se organizează cultura națională conferă culturii noastre o „identitate imperială”, întrucât este, asemenea lui Shakespeare și Cervantes, marea personalitate exponențială care reprezintă o colectivitate, persoanaletatea prin care colectivitatea se exprimă în contextul universalității.

Ideea de Eminescu este/devine o idee despre spiritualitate, despre *dimensiunea românească a existenței*. Fără a fi un *laudatio* absolut, cartea lui Aureliu Goci, *Mihai Eminescu. Identitate și semnificație*, rămâne să mărturisească oricui: Dacă Eminescu nu e, nimic nu e... , în cultura românească.

* Aureliu Goci, *Mihai Eminescu. Identitate și semnificație*, Editura Beta, București, 2017.

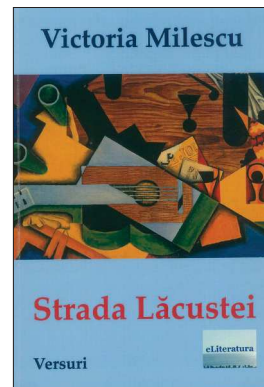
Breviar

Antimodernii

Oana Soare este cercetător la Institutul de Istorie și Teorie literară „G. Călinescu” al Academiei Române. A îngrijit, singură sau în colaborare, mai multe ediții critice din opera lui Marin Preda, Ștefan Bănuțescu, G. Călinescu, E. Lovinescu sau Ștefan Lupescu. Este autoarea volumului *Petru Dumitriu & Petru Dumitriu. O monografie* (2008). Studiul de față este, la bază, o teză de doctorat, susținută în ianuarie 2013 la Paris IV Sorbonne și distinsă cu mențiunea „très honorable et les félicitations du jury”. Despre acest nou volum, intitulat „Căuții moderni. Antimodernii. Căzul românesc”, aparut la Editura Muzeul Național al Literaturii Române, autoarea precizează: „Soluțiile antimodernilor – de la Caragiale la Blaga, Fondane, Cioran, Eliade sau Steinhardt – sunt seducătoare, dar mai ales ca discurs, ca literatură, ca metafore, ca sisteme compensatoare sau ca vituperări îndrăgostite. Ca mod de abordare a unei problemei foarte complexe, care merge de la ideologie la dezbaterea culturală și literară. Doar unele dintre textele lor au fost, practic, comentate, astfel că unii autori din cartea de față pot părea „neunoscuți”. Antimodernii vin, așadar, împreună cu o serie întreagă de chestiuni demne de a fi discutate, sau rediscutate. Avem, astfel, și dilemele, paradourile, propunerile, nostalgiile celorlalți moderni.”

Mitologie citadină

„Strada Lăcustei” – un nou volum de Victoria Milescu, prin care poeta își lărgeste și consolidează aria tematică, sondând cotidianul, faptul divers, cu un condei sensibil, candid și grațios. Așa cum subliniază Marin Iancu, într-o cronică dedicată poetei, „prin mersul însuși al frazelor, Victoria Milescu produce o mutație în planul ideilor și al limbajului creației lirice. Asumându-și libertatea desprinderii de enunțul prozodic tradițional, autoarea surprinde prin capacitatea de a proiecta realul în mit (...) cu un limbaj ridicat la un regim de incantație cu tendințe ceremonioase, ale căror particularități devin divagata și digestivă lirică. Prin lărgirea ariei de conțrate, limbajul aparent comun, familiar, ales în limitele cunoașterii poetice, devine propriu unei poezii însușite și susținute într-o poetică unde interogația definește rolul esențial”. Tristetea mascată, tăcerile asurzitoare, nesfârșitele și obsedantele așteptări, încordarea interioară, întocmirea propriei lumi de sentimente durabile, conferă poeziei Victoriei Milescu autenticitate, aduc în prim-plan o voce lirică distinctă, capabilă să emoționeze: „Pași tăi m-au găsit în orașul de la gurile Dunării pași tăi în urma mea/ călcându-mi umbra diformă-n pietore/ nimic nu le stă în cale/ pașilor care cheamă alți pași ducându-mă la masa cu oameni triști...” (F.B.)

Istorie literară

Stan V.
CRISTEA

Revista „Meandre”. De la proiect la izbândă

Revista de cultură „Meandre” a fost o realitate a anilor 1998-2010. Deși nu lipsiseră unele încercări anterioare, în 1998, meandrele tranziției ne-au adus, abia atunci, în situația de a putea fonda o revistă de cultură, cu o periodicitate semestrială, care și-a propus - după cum precizam în articolul-program din primul său număr - „să dea seamă despre mersul culturii în Teleorman, despre tradițiile sale, dar și despre înfățișările actuale, încercând să stimuleze creația literară și artistică originală, deopotrivă și cercetarea culturală locală”. Pomiind ca un „bulletin cultural al județului Teleorman” (din rațiuni administrative! - intrucât editorul era Inspectoratul pentru Cultură al județului Teleorman, devenit, în cele din urmă, Direcția pentru Cultură a județului Teleorman), trecând apoi la subtitlul de „revistă de cultură a județului Teleorman”, revista „Meandre” se stabilizează la un moment dat ca „revistă de cultură”, cu o structură echilibrată între partea literară și cea rezervată patrimoniului cultural. În interiorul acesteia, modalitățile de exprimare au pus accentul pe un palier sau altul, în funcție de evenimentele culturale și literare ale momentului, țintind, de fiecare dată, ca nimic din ceea ce trebuia să fie luat în seamă să nu rămână pe dinafară.

Literatura a reprezentat în paginile revistei partea cea mai dinamică, prezența poezilor, prozatorilor și cronicarilor literari fiind substanțială la fiecare număr, la fel și studiile și articolele de istorie literară, de eseistică, de etnologie sau de publicistică. N-au lipsit nici studiile și articolele care privesc istoria în ansamblu, istoria culturală și patrimoniul cultural din județ. Încât, paginile revistei au putut să dea, astfel, o imagine „la zi” a vieții literare și culturale din județ, mijlocind totodată o mai bună cunoaștere a ceea ce a însemnat Teleormanul cultural în toți acești ani.

În acest context, constatarea profesorului și istoricului Nicolae Iorga, din 1923, potrivit căreia județul Teleorman era „un mare necunoscut” - și se întreba savantul, atunci, patetic: „Ne certăm destul pentru zădărnicia puterii, nu e posibilă o adunare de forțe pentru a face împreună, începând cu studiul trecutului, opera de cultură cu care am zăbovit prea mult?” - și-a pierdut definitiv actualitatea. În acești ani, câteva lucrări fundamentale, între care: „Județul Teleorman. Dicționar biobibliografic. Cultură, artă, știință” (1996), „Monografia județului Teleorman” (1998), „Introducere în istoria culturală a județului Teleorman” (2002), „Dicționarul scriitorilor și publiciștilor teleormăneni” (2005), alături de o serie de volume de versuri, de proză, de critică literară, de publicistică și de etnologie, au condus la o altă imagine culturală a Teleormanului, integrat acum la nivelul național și prin aceste noi realități, nu doar prin bogățiile și valoroasele sale tradiții culturale și literare, identificate adesea prin numele unor mari scriitori, precum: Gala Galaction, Hortensia Papadat-Bengescu, Zaharia Stancu, Miron Radu Paraschivescu, Dimitrie Stelaru, Marin Preda, Constantin Noica, pentru care posteritatea actuală a rezervat uneori și revizuirii nedrepte.

Revista „Meandre” și-a păstrat, în cei treisprezece ani de apariție, o serie de

rubrici permanente, intitulate: „Meandrele tranziției” (devenită mai apoi „Vitalii”, rezervată editorialului), „Poesis”, „Chenar”, „Lyceum”, „Proze”, „Eseu”, „Contrapunct”, „Accente”, „Microscop”, „Periscop”, „Lecturi”, „Puls”, „Ferește”, „Miscelanea”, „Echivalente”, „Mersul istoriei” (devenită mai apoi „Clio”), „Ethnos” (alteori „Ethos”), „Patrimoniu”, „Documente”, „Flash”, „Acolade”, „Semnal” ș.a.

Sunt de remarcat grupajele de versuri, de la rubrica „Poesis”, semnate de Constantin Abăluță, Florea Burtan, Florea Miu, Florin Costinescu, Marin Codreanu, Anghel Gădea, Mircea Bărsilă, Rodian Drăgoi, Emilian Marcu, Corneliu Antoniu, Dumitru Vasile Delceanu, Liviu Nanu, Teodor Dună, Victoria Milescu, Linda Maria Baros, Maria Postu, Nicoleta Milea, Domnița Neaga, Luminița Zaharia, Iuliana Paloda-Popescu, Lucian Teodosiu, Șerban Codrin, Ștefan Vida Marinescu, Corneliu Vasile ș.a., ori grupajele de versuri traduse, de la rubrica „Echivalente”, semnate de Adela Popescu, Victoria Milescu, Elena Liliana Popescu, Cristiana Maria Purdescu, Lucian Teodosiu, Rodian Drăgoi, Dan Giju, Liviu Nanu, traduceri fiind realizate de Constantin Frosin, Ioan Flora, Geo Vasile, Nicolae Luca, Victoria Milescu, Mădălin Roșioru, Luminița Suse ș.a. Tot la rubrica „Echivalente”, revista publică, în traducere, o poezie de Serghei Esenin, proză semnată de Colette și Mario Benedetti, dar și versuri semnate de Gaetano Camillo, Sali Bashota, Liubinko Ielici, Azem Shkreli.

În paginile revistei sunt inserate, de asemenea, proze scurte și fragmente de roman, semnate de Gheorghe Stroe, Gheorghe Filip, Ioan Neșu, Șerban Tomșa, Dan Miron, Ion Georgescu ș.a.

Un spațiu important îl ocupă eseurile, studiile și articolele literare, avându-i în vedere pe Varlaam și Dosoftei, pe Mihai Eminescu, I.L. Caragiale, Șt.O. Iosif, Gala Galaction, Calistrat Hogăș, George Topârceanu, Liviu Rebreanu, Lucian Blaga, Hortensia Papadat-Bengescu, Zaharia Stancu, Miron Radu Paraschivescu, Marin Preda, Mircea Vulcănescu, Constantin Noica, Eugen Ionescu, Alexandru Ciorănescu, Gheorghe I. Neagu, George Gană, Mircea Scarlat, Radu Pătrășcu, Ioana Andreescu ș.a. Sunt de reținut articole precum: *Trecerile lui Eminescu prin Teleorman*, de Stan V. Cristea (nr. 2/1999), ori *Eminescu în interpretarea lui Noica - însemnări preliminare*, de Marin Diaconu (nr. 2/1999), *Șt.O. Iosif la Turnu Măgurele*, de Stan V. Cristea (nr. 1/1999), *Calistrat Hogăș, director de gimnaziu la Alexandria*, de Ion Hogăș (nr. 2/2002), *Hortensia Papadat-Bengescu: În căutarea temei povestitorului*, de Ana Dobre (nr. 1-2/2006), *Despre generozitate* [Zaharia Stancu], de Iordan Datcu (nr. 2/2002), *Bieți oameni sub vremuri: Miron Radu Paraschivescu în documentele Securității*, de Ana Dobre (nr. 1-2/2007), *Însemnări despre Mircea Vulcănescu*, de Rodica Popa (nr. 1/1998), *Constantin Noica, elev la Liceul «Șpiru Haret» din București*, de Mihai Gelețu (nr. 1-2/2004), *Viața lui Constantin Noica - viața intelectualului modest*, de Marin Diaconu (nr. 1-2/2009), *Marin Preda -*

elev la Abrud, de Ion Buzăși (nr. 1-2/2005), *Istoria în opera lui Marin Preda*, de Damian Hurezeanu (nr. 1-2/2010), ori *Mircea Scarlat - certitudinile operei*, de Stan V. Cristea (nr. 1-2/2004) ș.a. Sunt de semnalat, apoi, unele contribuții documentare, precum: *Câteva contribuții noi la biografia lui Gala Galaction*, de Nicolae Scurtu (nr. 1-2/2010), ori *Marin Preda: Scriitori către moromeți*, de Stan V. Cristea (nr. 1/2002).

Un loc însemnat îl ocupă cronicile la cărți de poezie, de proză, de teatru, de istorie și critică literară, de publicistică sau de traduceri. Constant, comentariile sunt semnate de Ana Dobre, Gheorghe Stroe, Liviu Comșia, Nicoleta Milea, Ștefan Vida Marinescu, Ion Georgescu, Corneliu Vasile, Lucian Gruia, Mihai Antonescu, Iordan Datcu, Florentin Popescu, Paul Aretzu, Ștefan Ion Ghilimescu, Stan V. Cristea, Stelian Ceampuru, Roxana Olteanu-Roșu, Iulian Bitoleanu ș.a. Cronicile respective au vizat atât cărțile scriitorilor din Teleorman, cât și cărțile unor scriitori de prestigiu ai momentului, precum: Constantin Abăluță, Liviu Ioan Stoiciu, Florea Miu, Mircea Petean, Paul Aretzu, George Vulturescu (poet), Marius Tupan, Constantin Virgil Negoșiță, Varujan Vosganian, Horia Gârbea, Ștefan Mitroi, Ion Lazu (prozatori), Nicolae Manolescu, Dumitru Micu, Nae Antonescu, Iordan Datcu, Florentin Popescu (critici și istorici literari) ș.a. Desigur, n-au fost ocolite cărțile dedicate unor scriitori emblematici pentru Teleorman, precum: Zaharia Stancu, Constantin Noica și Marin Preda.

Substanțial este și spațiul rezervat articolelor de istorie, semnate de Ecaterina Țânțăreanu, Gheorghe Popa, Cătălin Borțun, Steluța Pătrașcu-Chefani, Cătălin-Mihai Zarzără, Adelina Țintariu, Alin Stângă, Rodica Popa, Emil Păunescu ș.a., celor de etnologie, semnate de Iordan Datcu, Iulian Chivu, Adrian Bucurescu, Romulus Toma, ori a celor care privesc patrimoniul cultural, semnate de Stan V. Cristea, Georgeta Done, Luminița Gheorghe, Veronica Cojocaru, Pavel Mirea, Ștefan Nedelcuță-Apoșe ș.a.

Alți colaboratori ai revistei sunt: A.I. Amzulescu, Barutu T. Argezi, Teodor Vărgolici, Constantin Eretescu, Georgeta Filiti, I. Hangiu, Alexandru Ligor, Ion Filipciuc, Alexandru Condeescu, Radu Cărneci, Mircea Dinuț, Olimpia Berca, Nedelea Tiu, Marin Radu Mocanu, Nicolae Lupu, Constantin T. Ciubotaru ș.a.

În fine, revista beneficiază de o bogată iconografie: dincolo de fotografiile autorilor și ale unor personalități culturale, regăsim imagini cu bunuri culturale, cu datini și obiceiuri, cu monumente istorice și instituții culturale, cu instantanee culturale-artistice, dar și unele facsimile (după diverse documente și scrisori), precum și reproduceri ale unor lucrări de artă.

Ceea ce trebuie remarcat, în primul rând, este faptul că revista „Meandre” a urmărit nu doar să oglindească mutațiile din literatura scrisă și publicată de către scriitorii din județ, ea a urmărit, deopotrivă, și integrarea acesteia în spațiul literar românesc actual. Sub acest aspect, importantă a fost paleta cărților bune de

poezie, de proză, de teatru, de critică și istorie literară, de etnologie și de publicistică apărute sub semnătura unor scriitori din județ, în tot acest răstimp. Aceste cărți au făcut ca imaginea literară a Teleormanului să fie alta acum, schimbarea acestei imagini fiind mijlocită, evident, și de revista „Meandre”, care a urmărit, la fiecare ediție, să o promoveze printr-o formulă activă de integrare într-un spațiu cultural mai larg. Totodată, prezența unor scriitori și publiciști din alte zone în paginile sale a fost și ea o modalitate benefică în același sens. Pe de altă parte, nume de netăgăduit prestigiu literar și cultural au cinstit prin semnătura lor paginile revistei. Încât, nu greșim dacă evidențiem faptul că, revista „Meandre” a ajuns la aprecierea de care s-a bucurat, dovedită și de numeroasele comentarii de care a avut parte în diferite reviste și ziare, tocmai datorită colaboratorilor pe care i-a avut de la un număr la altul, dar și datorită valorii textelor publicate. În același timp, și prin intermediul editorialelor, revista s-a înscris în realitatea culturală și în dezbaterile de idei ale momentului, evidențindu-și în acest fel personalitatea. Astfel, revista „Meandre” a fost și un răspuns la îndemnul lui Constantin Noica, „filosoful de la Vitănești”, către o admirabilă îndrăjire: „Să-ți adăncești cât mai cu bogăție pricepera întru descifrarea lumii tale, astfel încât, localnic fiind, să poți deveni universal, ridicând cu tine spre înalțimi și spiritualitatea părții tale de cer.”

De multe ori, apariția revistei a stat sub semnul întrebării, în ceea ce privește asigurarea finanțării, însă, de fiecare dată s-a găsit cineva care să înțeleagă necesitatea apariției sale. Apoi, câțiva ani, revista a primit „cuventina subvenție” din partea Ministerului Culturii și Cultelor, propunându-și proiectul editorial alături de reviste literare și culturale cu tradiție și prestigiu (deși această modalitate de finanțare a condus la apariția a câte unu număr dublu în fiecare an, formula păstrată în continuare); ulterior, schimbându-se metodologia de subvenționare a culturii scrise, revista a „pierdut” (instituțional!) această șansă. S-a găsit, totuși, o formulă care să-i asigure apariția, până într-o bună zi, când toate porțile s-au închis.

A rămas, însă, experiența și imaginea unei bune reviste de cultură - sigur, una dintre cele mai bune apărute în Teleorman - care are, totodată, o însemnată apartenență spațială culturală. Acesta este și motivul care ne-a determinat să întocmim - potrivit uzanțelor - această bibliografie, extrem de utilă pentru cercetările de istorie literară sau de istorie culturală, dar care relevă și o realitate spirituală definitorie pentru un anumit răstimp...

Textul de față reprezintă Introducerea la volumul: Stan V. Cristea, *O revistă din Sud: „Meandre” (1998-2010). Bibliografie*, Craiova, Ed. Aius, 2018, 162 p. + 8 pl.

Eseu

Iulian
CHIVU

Accente și provocări

Statornicirea criticii literare în concept nu este o falsă problemă, cum s-ar pretinde, și nici măcar un paradox, ci un nonsens; statornicirea a ceva nestatornic(!?).

Printr-un limbaj de împrumut, și totuși într-un mod simplist, lucrurile s-ar rezuma la surjectivitatea funcției esențiale a criticii, deși noematicul (văzut ca obiectual) face evidente concesiile noeziei (obiectualizării) într-o gramatologie pendulatoare: referent-referință, pe de o parte, valoare-valorizare, pe de alta.

Nestatornicia începe să se explice poate chiar de la identificarea unui anumit tip de referință în referent (ca simplă predilecție), ceea ce se petrece mai puțin în limbaj, iar ideile din afara obiectului și abducțiile colaterale nu sunt suficiente să statornicească și mai apoi să redefinescă conceptul.

Evident că de aici pot începe mai multe speculații, însă niciuna nouă în conținut. Nu discut așadar despre noțiune și concept, nici despre riscul criticii literare de a rămâne la nivelul uneia sau alteia, cu atât mai mult nu discutăm despre confuziile unora sau altora dintre critici.

Ea însăși se găsește acum văduvită de un metalimbaj sistemic, propriu prin excelență (ca în cazul științelor), și de aceea critica rămâne mereu o deschidere cu tendințe inclinate spre consecutivul nondirectiv, tulburată în limbajul ei de imixțiuni și prețiozități și mai ales cu ispite tot mai evidente transdisciplinare, încât definierea ei devine tot mai dificilă din acest unghi dacă obiectualizarea nu rămâne cu orice preț esențială precădere directivă.

De aici și polifonia vocilor critice, tributare unor opțiuni spre niveluri interpretative preferențiale, registre sau perspective *inter-* și transdisciplinare, dacă țin neapărat să nu facă savantă divagație pe seama obiectului devenit astfel pretext. Identificăm cu un alt prilej, fără pretenția verdictului, într-o manieră ușor reducționistă, conturarea unei noi tipologii critice cantonate tot mai frecvent în constatatativ, disimulat nondirective și/sau formalizate, concentrate, la noi, excesiv în posibilitățile și limitele cronicii literare.

Nu este de neglijat nici diacronia metalimbajului critic cu accente și scilicrii cosmopolite, altele decât cele proprii, specifice, consacrate de practica seculară, tot așa cum nu este de trecut cu vederea nici bibliografismul, cu trimiterile lui la lucrări teoretice preponderent din afară fie depășite uneori de actualitate, fie prea puțin referențiale *ab initio*.

Obiectualizarea textului prin care s-au contractat regulile unui sistem convențional al gramaticalizării rămâne pentru orice opțiune critică inițialul și esențialul explorării. Hermeneutic socotind lucrurile, nici limba maternă nu ne este dată în întregime pentru că, la nivelul a ceea ce

precede interpretarea, individualitatea se manifestă natural în acumulări și în exercițiul confirmărilor acestora.

Mai apoi trebuie reținut că, într-o pentadă a premiselor, artele, deci și literatura, presupun opera ca reprezentând în intenția ei, precum și în variabilele forme, în principal existența ca manifestare a realității. Cea de a doua premisă a judecăților de valoare se referă la ideile promovate (insuficiența a rațiunii, devenirea ființei, fragilitatea ei, alienarea și *Celălaltul*).

Într-o a treia premisă, după o viziune hegeliana, arta, împreună cu filosofia și religia dimensionează spiritul și, într-o a patra premisă, ea devine valoare accidentală a acestuia, cu care se înobilează prin facticitatea ei însăși lumea, ca ultimă premisă. Că acceptăm sau nu, literatura se înscrie în sfera comunicării ca formă elevată a ei cel puțin prin mijlocirea unui discurs cu accentuări în conotativ și cu formule sintactice surprinzătoare.

Nesocotit, acest adevăr are consecințe devastatoare nu numai pentru autor. Și dacă nivelul relevării este astfel satisfăcut, înseamnă că începând din secvența următoare, atitudinea cauzatoare de opțiuni, diversificările scapă de sub controlul deontologic; nonconceptualitatea se verifică în inovările centrifuge ale interpretării. Postmodernismul critic înseamnă altceva. El e totuși un *ce* identitar, nu un haos vag indicativ.

Pe scala libertăților lui, demersul critic rămâne adesea la nivelul relecturii, frecvent al (*răs*)tălmăcirilor și interpretării facile, al divagației vanitoase, pretinde apoi că urcă la conexiuni și verdicte sau, subversiv, devine exercițiu de admirație ori elogiu obedient și atunci tot mai rar e judecată de valoare cu deschideri lucide spre un orizont axiologic coerent, verosimil și mai ales util.

Prin urmare, nu mai surprind cronici literare vetuste unde reducționismul critic nu produce mai mult decât satisfacții personale, studii teoretice sporadice care nu și găsesc ecoul decât cel mult printre critici, reacții la fel de sporadice cărora le-am mai adăuga și noi încă una dacă am rămâne doar la nivelul enunțurilor.

Așadar, ce pretindem de la o cronică literară și ce poate ea, ca gen publicistic, să ofere? E de dorit să fie consecventă, onestă, obiectivă, indicativă, să nu fie superficială, să se scutească de suspiciuni, să nu producă confuzii și, mai ales, să fie respectabilă prin acuitate, competență și deschideri.

Slăbiciunile ei o duc fie spre formule de rutină, fie spre derapaje, fiind ademinită cu ușurință de accente și provocări colaterale, îndoielnice, neproductive. Și, poate nu în ultimul rând, să aibă demnitate și proprietatea termenilor.

Fiindcă nu este încă anarmonic să se recurgă la limbajul teoriei literare, al stilisticii, al sintaxei poetice;

experiențele multor prozatori și poeți abundă adesea în astfel de prilejuri pe care cronicile literare, voit sau nu, le scapă din vedere pentru a se hazarda în divagații *trans-* și *interdisciplinare*.

Recursul la metalimbajul propriu genului nu duce spre didacticism și descriptivism dacă planurile interpretării se intersectează și se completează cu abilitate.

Citesc cronici literare mai ales când mi se întâmplă să fi văzut și eu cartea la care se referă sau să mai fi citit despre ea alte opinii sub altă semnătură.

Și nu mă mai mir ca în condițiile permisive ale postmodernismului critic să citim astfel opinii contradictorii despre același text, exprimate în limbaje de împrumut, neîncăpătoare, preluate cu multă ușurință din psihologie, din logică, din filosofie și, de ce nu, din teologiile lumii.

Fără să se lase astfel lamentabil depășit în chestiuni delicate, în mirajul aprecierilor și rățâcirilor filosofice, în concepte pe care vizibil nu le stăpânește, criticul se salvează din capcanele ambițiilor sale sau ale curentului (valului) pentru că teoria literară, riguros cunoscută, îl ajută să-și onoreze misiunea sub generozitatea noțiunilor ei distingând în cunoștință de cauză între *sinalepsă*, *silepsă* ori *sinereză* de pildă, sau distingând *metonimia* de *metaforă*, or evitând să confunde *perifraza* cu *eufemismul* etc.

Nu l-aș întreba pe poetul X de ce a recurs în sonetele lui la versul *adonic* sau la metrica *ionică*, dar l-aș întreba pe cronicarul lui de ce nu a văzut asta și a preferat să rămână în schimb doar în lumea ideilor exprimate de sonetist.

Nu l-aș întreba pe un prozator de ce își nuanțează lexicul în funcție de condiția intelectuală a personajelor lui, ci l-aș întreba pe cronicarul său de ce nu a observat asta și a rămas cantonat, forțând adesea nota, în reflexivitatea, în viziunile, în resursele concepțiilor unuia sau altuia din personaje, în conjunctural și, mai ales, în convenționalismul unor categorisiri prea puțin relevante (optzecist, douămiiist etc.) când nu se au pe ele ca obiect.

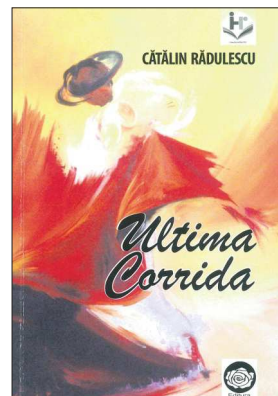
Este adevărat, de pildă, că Jacques Derrida reconsideră opiniile lui Warburton și Cadillac după care istoria filosofiei este în definitiv istoria prozei, însă el are destule argumente pentru asta și poate să distingă între devenirea-proză a lumii și proza în care vorbește filosofia.

Or, de la acest nivel sintetic de abordare până la crispările criticului literar de azi pot fi invocate în „apărarea” acestuia din urmă o serie de provocări, fie ale textului literar, fie din afara lui, ca accente ale noului manierism critic – capcane tot mai ispititoare ale diletantismului versatil.

Criticul, aș putea spune, se va salva doar dacă va intra în spațiul public socotindu-și cum se cuvine spațiul personal.

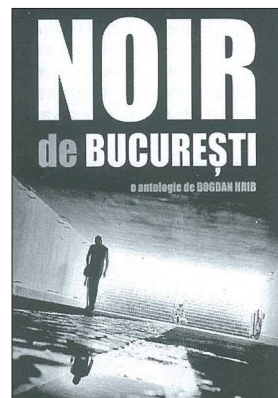
Breviar

Un prozator remarcabil

Cătălin Rădulescu se numără printre câștigătorii Marelui Premiu al Festivalului Național de Literatură „Marin Preda”, afirmându-se ca un prozator remarcabil, care stăpânește, cu autoritate și talent, stilul epic, adoptând stiluri și teme diverse, evitând rutina, preferând cheia realistă, dar și fantasticul bine dozat. „Ultima corrida” (Editura Neuma) reprezintă volumul său de debut, povestirile sale fiind ale unui prozator matur, cu experiență de viață, dezvăluind cunoașterea multor medii sociale pe care le relevă cu finețe prin limbajul și comportamentul personajelor. Multe texte, și poate cele mai reușite, sunt situate în universul cvasi-concentraționar al lumii comuniste în care autorul și-a petrecut copilăria și tinerețea. Citind povestirile din acest volum, precizează Horia Gârbea, în prefața cărții, lectorul va avea satisfacții legate și de estetica textului dar și de conținutul propriu-zis al lor, se va găsi sedus de intrigă și surprins de deznodământ așa cum se întâmplă când proza este bună. Avem, așadar, în față proza de calitate a unui autor ce merită citit pentru fiecare pagină a sa. Să mai reținem că prozatorul Cătălin Rădulescu se află printre cei mai valoroși colaboratori și ai revistei Caligraf.

O antologie

Întocmită de Bogdan Hrib, antologia „Noir de București”, reunește textele a 18 prozatori care, de-a lungul anilor, s-au afirmat în acest gen literar: Dănuț Ungureanu, Daniel Octavian Bejan, Michael Hăulică, Ștefan D.Guță, Bogdan Hrib, Daniel Timariu, Ligia Enache, Horia Gârbea, Olga Delia Mateescu, Bogdan Teodorescu, Petru Beteanu, Lucia Verona, Tony Mott, Teodora Matei, Dan Rădoiu, Anamaria Ionescu, Silvia Chindea, Lucian-Drăgoș Bogdan. Prozele lor SF&F, polițier, thriller, scrise din dragoste pentru București, „sunt foarte diverse ca stil” cu personaje diferite, ca și situațiile, narajunea evoluând de la „umor și cruzime, la întâmplări cu aromă istorică la anchetele clasice”, conturând un spațiu reprezentativ pentru viața cotidiană din Capitală. Crime, reconstituirii, aventuri, ucișagi, sinucideri, lumea interlopă etc. conferă povestirilor suspans, tensiune alertă și ritm epic, captivează cititorul. Pentru iubitorii de gen, Noir de București este a apariție binevenită, ocupându-și locul cuvenit în tabloul literaturii române contemporane. (F.B.)

Oaspeți la Caligraf

Alexandru CAZACU

După furtună

Dacă am scoate ceva din seara acesta acel lucru nu va mai putea fi pus înapoi niciodată când echipele municipalității au început să toaleteze arborii după furtuna ce s-a sfârșit de câteva ceasuri și coroane pline de frunze se înclină în fața foarfecelor de metal asemeni capetelor ce se tund întru călugărie învățându-ne că orice vertij te abandonează imediat după exploatare și suntem linia de piele ce păstrează urmele copcilor sau punctele din care au fost scoase firele lângă camerele de luat cât mai multe vederi și microfoane ce difuzează concis la ore de maximă audiență lângă cactusul crescut înalt și înclinat de parcă brusc ar vrea să îmbrățișeze o „minunată lume nouă”

Seară de primăvară

O seară de primăvară ce nu pariază pe următoarea undeva în orașul mic aproape de unul mult mai mare când microbuzul ce le leagă duminică s-a golit de pasageri în stația cu perdeaua de tablă sprijinită de țevile dreptunghiulare înfipte în iarbă Apariția cuplului de bătrâni traversând imprudent șoseaua ca într-un scurt metraj experimental și un chiot de nuntă și absența ta calmă, răbdătoare și muzica dată la maxim dintr-un televizor pus pe glaful ferestrei prin casele cu numărul șters ori acoperit de praf odată cu gustul amar al miezului sămburilor de cais din blisterul cumpărat în grabă de la un minuscul magazin universal unde măruntșul din buzunar nu a fost destul să scoată din înțepenire automatul de cafea și senzația că trăiești un fel de vacanță ce nu îți aparține când sursele corpurilor de iluminat pălăie cu frecvență regulată ca niște ochi sticloși de reptilă și singur te simți din ce în ce mai viu aici unde ai ajuns urcându-te la întâmplare în prima cursă ce putea să plece și a plecat spre nicăieri și oriunde

Souvenir de jeunesse

La vremea aceea credeam că fiecare din noi are destinul condiționat de modul în care își petrece după-amiaza și că o femeie superbă va ști întotdeauna va ști întotdeauna nu doar să seducă ci mai ales să părăsească când îmi ținea umerii în palme iar degetele tale seoseau de la distanțe de zeci și zeci de kilometrii

La vremea aceea pescărușii se loveau de ferestre precum valurile mării de o stâncă Frazele se strâneau ca un sul al vechilor sutre și tot ce mai putea fi salvat ne făcea un semn discret cu lacrimile Străzile toate stăteau ca niște riduri adânci peste fruntea arondismentului vinul era gustat, pâinea începută suferința discretă și vie ca o soră mai mică mereu alături Ziua ne osânda vindecării lente cu rană pe rană întremându-ne

Locul nașterii: oraș Oltenița / județ Călărași.
Debut literar: 1995 în ziarul „Tineretul Liber” cu o poezie (prezentare Tudor Oprîș).
Versuri publicate în revistele literare: „România Literară”, „Lucașfărul”, „Lucașfărul de dimineață”, „Ramuri”, „Vatra”, „Convorbiri Literare”, „Argeș”, „Viața Românească”, „Ateneu”, „Antares”, „Ex-Ponto”, „Bucovina Literară”, „Familia”, „Cronica Veche”, „Tribuna”, „ProSaeculum”, „Mișcarea Literară”, „Actualitatea Literară”, „Poezia”, „Discobolul”, „Feed-Back”, „Ardealul Literar”, „Serisul Românesc”, „Boemă”, „Conta”, „Acolade”, „Actualitatea Literară”, „Căiete Silvană”, „Helis”, „Litere”, „Sud” ș.a.
Referințe critice în periodice: Traian T. Coșovei, Victoria Mîlcescu, Marian Drăghici, Alex. Ștefănescu, Nicolae Rotaru, George Chirilă ș.a.
Volume versuri publicate: „Paralele îmbrățișate” (1996) - premiul Editurii Univers Enciclopedic pe 1996; „Rumegusul orelor de jazz” (1998); „Tălhari sau profeți” (2003)

Poate uneori

Poate uneori este bine să nu ai unde te întoarce când istoriile încep să fi indisciplinate și aurul înnegrit al toamnei poate deturna împărății iar ferestre alt-Wien ale palatului de iarnă sunt acoperite de aburii serii ca de-o respirație a cuiva care privește

Poate uneori este bine să nu deslușești misterioasele întâmplări ale garoafei și arborii care de atâta singurătate s-au desprins de sol plutind deasupra lacului de acumulare când ceasurile sunt în urmă cu câteva ore dar ne vor ajunge robinetele se desfac în liniștea din jur unde absența se adună în maniere și proceduri precum greutatea în placajele reclamelor omului sandwich

De mâine

De mâine totul se va schimba în viața noastră o să deschidem a doua gară a urbei pe unde nu trec nici măcar marfare dar oricând ar putea să o facă dar ar ști de oprirea aceasta vom afla ce înseamnă să numeri până la trei cât se poate de clar

simțind pe arătător trăgaciul unui revolver cu capse dincolo de la singura fereastră a unei camere cu o mie de uși unde zâmbesc trei plante carnivore unde înțelegem cât de violenți sunt cei blânzi atunci când le este frică unde dacă am vrea să plecăm necunoscuți vor veni după noi strigându-ne „Nu plecați ! Vă rugăm nu !”

The morning after

Ploaia mai îmbătrânită ca niciodată și cu stropii grei lovind sonor tabla sistemului de ventilație al hotelului prelungind minutele dimineții ce anevoie vrea să înceapă când vrei să afli mai mult pentru a uita și mai mult Parfumul brațelor tale rămas încă în haine ca o infuzie în ceaiuri Zgomotul sacadat sec transmițând parcă un mesaj cifrat care va fi înțeles cândva prea târziu peste gingle-ul telefonului mobil la care nu răspunzi peste notificările cu zgomot discret al e-mai-urilor primite zărand crengile brazilor uzi și puțin încovoiați ce strălucesc în lumina discret movulie în mica piațetă dincolo de bulevardul aglomerat când toate luciditățile pare niște voluptăți eșuate

Toate luminile aprinse

De câte ori plecai te rugam să lași toate aprinse toate luminile galbene chiar și-n plină zi îmbrășiate călduros peste geamuri ce îmi aminteau de fericirea purtată pe scuturi când umbrele orașului se răzbanau pe anotimp precum șerpii pe Laocoon și de minimul de absurd de care este nevoie pentru a supraviețui gândurile întortocheate deveneau o reacție organică precum anticorpii asupra agenților patogeni Razele artificiale ale becurilor de 60 wați să cadă peste salba cireșilor să nu lase să se închidă lăleaua chinuită de somn când zăpada topită-n grădini părea sângele unor plante ce nu înfloreau primăvara iar noaptea ne dorea izbăvii sub pudzeria de stele nenorocoase

Tu mi manchi

Și cum aș putea să nu simt prin această joi ce se retrage încet ca o artilerie ducală în castelele Renașterii din ce în ce mai sfredelitor în brațe, brațele tale în respirație, răsuflarea ta în lumina serii de iarnă lombardă ochii tăi în cuvintele latine timbrul vocii tale în fiecare gust doar gustul tău elixir ce anulează distanțele dintre acum și niciodată cu dorul ce trece precum un Excalibur prin inimi depărtate

Note de lectură

Nicolae
DINA

Dorul muntelui și nostalgia câmpiei

Prin bunăvoința scriitorului Constantin T. Ciubotaru, mi-a parvenit cartea prozatorului, criticului literar și publicistului muscelano-ialomițean **Titu Damian**, pe care prietenul nostru comun îl menționase printre „albinii” săi, atât în volumul nostru de „**Convorbiri (in)discrete**”, cât și în „**Memorii aproape oblice**” publicate de curând. Este vorba despre **Sisif coborând Muntele** (Buzău, Ed. Edigraph, 2017), surprinzătoare încă de la început, prin titlul său, sintagma opunându-se categoric legendei despre chinurile la care a fost supus regele Corintului de către Zeus, fiindcă, printre altele, îl împiedicase pe Thanatos să-și îndeplinească datoria ca zeu al morții. Dacă Sisif fusese osândit să urce o stâncă pe o colină aflată în Hades, care, dusa până aproape de vârf, se rostogolea până la poale, condamnatul este nevoit să-și reia „munca”, acest lucru însemnând că el, supusul la o asemenea caznă, are convingerea că, urcând, va scăpa de chinul unei vieți nenorocite, sortite de stăpânul Universului și al zeilor. La fel de însemnată este și coborârea, mai puțin epuizantă din punct de vedere fizic, dar reprezentativă pentru hotărârea, dărzenia, obstinția fostului rege de a o lua de la capăt cu nădejdea că, urcând stâncă încă o dată, va reuși să se elibereze de blestem.

Prin Titu Damian, atât coborârea, cât și urcarea, în egală măsură importante, capătă o cu totul altă conotație, diferită de a oricăruia dintre cititori, una legată de suflet, de inimă. Aparținând, ca obârșie, înălțimilor Muscelului, încă din copilărie cobora sau urca ulițele, timp de aproape un sfert de veac cât a locuit efectiv în satul natal, pentru că așa i-a fost predestinat, dar chemarea Câmpiei, „cu explozia parfumului florilor de salcâm [...], cu imensitatea lanurilor de floarea-soarelui, cu nemărginitul galben, înflorat, al lanurilor de rapiță, cu dulceața pepenilor ce plinesc de sănătațe pe care le-o dau soarele și roua dimineții de august”, este atât de puternică, încât l-a acaparat cu totul încă de la prima întâlnire când este dus de mamă la școală, pentru ca, mai târziu, să se stabilească într-un oraș din câmpia ialomițeană. În felul acesta, coborând și urcând de la, ori spre Muscel, scriitorul și-a asumat destinul, astfel încât Muntele și Câmpia au devenit cei doi poli ai existenței sale, o pendulare între nostalgia Câmpiei și dorul Muntelui, ca o replică perpetuă la celebrul mit. Scrise cu inițială majusculă, cele două cuvinte devin toposuri de mare însemnătate pentru autor, viața sa derulându-se între imensitatea Bărganului și dificultățile Muscelului. Acest insolit roman autobiografic (așa cum îl numește însuși autorul și cu care sună de acord, întrucât peste tot se simte talentul unui prozator stăpân pe mijloacele artistice), ne revelează un Titu Damian, protagonist al întâmplărilor pe care însuși le narează acest muscelian obișnuit cu înălțimile, coborât la șesul nemărginit al Bărganului, a cărui existență este marcată de antinomia „dorul muntelui” versus „nostalgia câmpiei”: „**Ajuns în câmpie, mă ardea dorul muntelui; odată urcat, trăiam nostalgia câmpiei**”. Din punct de vedere spiritual, în sufletul său nu tresare nicio urmă de regret, pentru că, după un sfert de secol de viață trăită în condițiile aspre ale muntelui, l-a „furat mirajul câmpiei”, în condițiile în care de-abia aici, în „**misterul și imensitatea**” Bărganului, i „**s-a desvărsat matricea [...], înțelecșul, dimensiunea de spațiu sau nesfârșit**”. Dar sufletul, mîntea și inima, gândurile toate l-au rămas străns legate de locurile natale, de „mămica” și „tăticu” (de remarcat valoarea afectivă a acestor

diminutive), de muscelenii săi, cărora le va dedica, îndeosebi, tetralogia „Muscelenii”: „Fagul”, „Umbra”, „Norul”, „Ruina”.

Afirmând că elimină, cu bună știință, ficțiunea (desi impresia de weltanschauung m-a însoțit în tot timpul lecturii), prin felul în care decurge narațiunea, prin toate întâmplările rememorate cu un condei de prozator talentat și „pictor” asemenea, din al cărui penel ies peisaje și portrete memorabile, acestea din urmă întregite printr-un dialog viu, antrenant, de parcă s-ar petrece în fața cititorului), autorul prezintă viața „**familiei Ion și Stela, împreună cu fiii lor, Titu și Dragoș**” pe fundalul existenței, „**după legile firii și ale pământului**”, a satului Muscelu-Cărămănești, altfel spus, respectând adevărul istoric, geografic, etnologic, social, religios.

Autorul își prospectează profundimile sufletesti și ne face cunoscută amintirile sale, surprinzător de exacte și de amănunțite, mai ales că întâmplările rememorate s-au petrecut cu multe decenii înainte. Părinții săi, duos numiți „mămica” și „tăticu” și la această vârstă, dar și toți locuitorii plaiurilor muscelene sunt conșivi că soarta lor a fost hotărâtă de Cel de Sus și au conștiința efemerității vieții pe axa timpului care se scurge inexorabil, fără ca acest lucru să influențeze existența lor morală, având în spate acest „**bolovan al vieții**”, chiar dacă sunt nevoiți să-l urce și/sau să-l coboare, așa cum fac în fiecare zi, având în vedere relieful muntelui. Liniștea, cultul muncii, regulile moralei țărănești, strânsa legătură dintre membrii acestei comunități sătești, dintre ei și relieful local (prieteni mai tot timpul, sau adversari numai în anumite perioade), moștenite din vremuri ancestrale, sunt trăsăturile de bază ale muntenilor din Muscelu-Cărămănești, satul atât de drag scriitorului. Maturitatea autorului nu influențează cu nimic ineditul și efervescenta trăirilor copilului de odinioară, ale cărui poze, numeroase și pline de imaginație puerilă, sunt iertate sau trecute cu vederea mai ales de către mama, „înlegătoare și iubitoare, convinsă că băba frumoasă și copil cuminte nu s-au mai văzut de când e lumea sau, cum ar spune Lucian Błaga, că „**înțelepciunea copilului este joasă**”. Potrivită, în acest sens, este și părerea humuleșteanului Ion Creangă, care afirmă că oricărui pui de om îi sunt proprii toate l-au rămas străns legate de locurile natale, de „mămica” și „tăticu” (de

altfel, cartea lui Titu Damian se vrea o replică din centrul țării la volumele despre copilărie ale celor doi scriitori („Amintiri din copilărie” și „Hronicul și cântecul vârstelor”), pentru care prozatorul de astăzi are un adevărat cult.

Ca, de altfel, în întreaga Românie, colectivizarea, după modelul rusesc, este apocalipsa pe care partidul comunist o năpustește asupra satului tradițional, iar împotriva, de mai scurtă sau de mai lungă durată, cu mai multă sau cu mai puțină îndărărire a țăranilor, nu durează mult, căci „șapalii” care umblau cu „lămuritul” îl obligă să se înscrie în noua formă de exploatare agricolă, folosind cele mai abjecte și aberante mijloace, de la abuzurile fizice, la cele mai dureroase pentru părinți, exmatricularea fiilor din școlile pe care le frecventau, mai cu seamă din învățământul secundar. Părinții lui Titu, cu deosebire tatăl, trăiesc umilinta, înșirăta și durerea pierderii pământului moștenit din moși-strămoși, trecând prin furcile caudine ale „lămuritului”, trăsând această problemă numai de dragul fiului pe care-l doreau dascăl cu orice preț. De altfel, autorul constată că, de fapt, dispariția satului tradițional s-a produs în două etape, ambele la fel de vitrege. Prima lovitură a istoriei a constituit-o colectivizarea, urmată de industrializarea masivă cu grave consecințe, deoarece satulul „**i-au fost smulse energiile tinere, transferate parșiv la orașe, în industrie, sub promisiunea unui trai mai bun**”. Paradoxal, când toți românii se așteptau la un reviriment al satului după înlăturarea regimului de tristă amintire, istoria vine cu o doua lovitură, golirea localităților rurale, prin faptul că „**putinele energii rămase, după a așa-zisa Revoluție din Decembrie, au luat drumul străindății**”, conducând, fatalmente, la îmbătrânirea acestora, la pauperizarea destul de alertă, muncile agricole fiind greu de efectuat și fără consecințe pozitive în asigurarea condițiilor materiale de viață.

Scrișă din preaplumul unui suflet încercat de amintiri, fie ele frumoase sau amare, cartea lui Titu Damian are, ca fundament, iubirea, iubirea de părinți („mămica”, „tăticu”) sunt diminutivele relevante pentru profundele sentimente filiale, specifice, cândva, tuturor copiilor născuți în mediul rural), iubirea pentru locurile natale, la început, mai apoi iubirea pentru ființa care-i va deveni cealaltă jumătate a existenței sale pentru totdeauna. Aureola acestui înălțător sentiment este dragostea pentru limba strămoșească, pentru cuvânt, căci limba română este „patria” sa, patria noastră, a tuturor, cuprinzând tot ceea ce înseamnă existență, tot ceea ce numim a gândi, a simți și a trăi româneste. Fotografii anexate întăresc ideea de realitate și, totodată, contribuie, prin imagine, la cunoașterea „erorilor” acestei cărți, pe care am citit-o pe nerăsuflate, întrucât viața mea și a familiei mele a avut un traseu identic, trăind, și noi, aceleași vicisitudini, sub aceleași lovituri ale istoriei. Singura deosebire constă în faptul că, născut și trăit numai în Câmpie, nu s-a mai pus problema „urcușului” și/sau a „coborășului” stâncii lui Sisif. De altfel, semnificația urcării și coborării apare în finalul cărții, „a urca” însemnând pentru Titu Damian, efort, încrâncenare fizică, tenacitate, voință (concretizate în dorința fiului de a-și vedea, cât mai des, părinții și satul natal după stabilirea în Bărganul ialomițean), iar „a coborî” reprezintă un semn de dorire interioară de natură morală, de țără de caracter, de demnitate în fața nenorocirilor de tot felul, dar și de noblețe sufletească.

Însemnări de scriitor

Note, comentarii

Mediocrul, când își atinge limitele, va fi pregătit pentru o mediocritate la nivel înalt...

Orgoliile noastre sunt atât de fragile... O boală nesimțitoare te goleşte de toate aspirațiile!

E greu să trăiești într-un oraș inundat de agenți pentru jocuri de noroc și de prăvălii cu îmbrăcăminte second-hand...

Ne-am obișnuit să-i agățăm pe oameni de propriul lor trecut și să le interzicem orice tentativă de-a mai coborî în prezent!

Boile ne iau întotdeauna prin surprindere... De obicei, le întâmpinăm amuzați până aflăm că sunt nesimțitoare!

Există și o vocație a dezordinii? Cred că da. Este suficient să ne uităm în jur!

Fără respect între indivizi nu există nicio societate normală. Din fericire, respectul se învață – societatea normală ține de educație!

Starea psihică face ca un obiect privit săpară interesant sau nu...

Uneori, stau și mă întreb: a rămâne cu tine însuși este în favoarea ta?

Devine obositor când ești obligat să te pui mereu la mintea cuiva cu mintea necooptată!

Amănutele au și ele importanța lor... Bunăoară, o ușă nepotrivită îți poate afecta starea de spirit...

„Kio are dreptate: ce ne lipsește nouă, în primul rând, este sensul hara-kiri-ului. Japonezul care se sinucide poate deveni zeu.” Malraux („Condiția umană”).

Hăul este în fiecare om. Așa că fiecare om, când moare, este ca și când s-ar prăbuși în el însuși!

Și totuși, zeul omului este soarele – nu degeaba anticarii îi închinoxă odo!

„Prin urmare, grăbește-te către scop și dacă te preocupă cumva propria ființă, leapădă speranțele zadarnice și ajută-te cât îți mai stă în putință” (Marcus Aurelius).

Ca bătrân, legăturile tale cu lumea sunt din ce în ce mai puține și mai subrede. Când, întâmplător, se refac, nu sunt totdeauna cele mai plăcute!

Vina cea mai mare a conducătorilor noștri este aceea că noi, oamenii de rând, nu-i simțim superiori!

Nu există oameni de autentică valoare care să nu se simtă și ei, din când în când, mediocri și neinteresați!

Din păcate, trecutul nostru se bazează pe câteva amintiri firave și deseori nesemnificative...

Un conducător cu apucături de om simplu nu prea este agreat. Este mereu acuzat că abdică de la ceva!

Arta de a comunica are în ea și o doză bună de nerușinare!

Singurul scop în viață este să lupți cu cineva pentru ceva. Cât trăiești, zaci obosit, între a fi învins sau învingător!

Cel mai greu lucru este să înfrunți o mulțime care n-are dreptate. Dreptatea ta te va strivi!

Am avut totdeauna nerușinarea să nu observ nicio diferență între recușierile unor compozitori și bocetele plătite ale marelui care boccau la câpătul unui țăran mort...

Oamenii se deosebesc și prin dimensiunea necazurilor pe care le au...

Oricât de dezordonată ar fi viața, universul îndeamnă permanent la ordine!

Muzica bună te scoate dintr-un hău lăuntric și te așază pe o pajistă luminoasă...

Sunt zile când n-ai de ce să te agăți, plutești în timp ca o frunză...

Nu vi se pare ciudat faptul că omul și-a transformat toate instinctele în artă?

Vine o vreme când a vizița cascada Niagara, te lasă rece... Așa că orice amănare își are riscul ei!

Privirea lăuntrică pare mai profundă decât privirea obișnuită. Vezi „cazul Borges”!

Ideea că progresul este asigurat este falsă. Din păcate, perspectiva Comunei Primitive ne suflă în ceafă...

Lucian PARASCHIVESCU

Cartea de poezie

Nicoleta
MILEA

Un reper liric în poezia contemporană

Întâlnirea cititorului cu poezia lui Nicolae Dan Frunteletă este un miracol: revelație spirituală a unui suflet extrem de sensibil, înzestrat cu un talent viguros și cu o voce inconfundabilă.

O sută și una de poezii, Antologie, prefată și selecția reperelor critice de Aureliu Goci, Editura Academiei Române, București, 2018, este un arc peste timp, o selecție din cărțile de poezie ale lui Nicolae Dan Frunteletă începând din 1977, când a debutat editorial cu *Puterea sunetului*.

Cum înșuși autorul mărturiseste în *Notă asupra ediției*, cele patru capitole ale antologiei „sunt ordonate tematic, pe spații-matrice.

Primum capitol, *Dorlin*, este unul despre lumea copilăriei și a tinereții, poemele fiind selectate din volumele: *Puterea sunetului* (1977), *Noaptea graului nou* (1978), *Viața în limba română* (1982), *Inventarul speranței* (1981), *Războiul mondial de catifea* (1995).

Al doilea capitol, *Colentine*, *Colentine*, „despre marginile marelui oraș, despre trecerea în altă dimensiune a viselor”, este o selecție din volumele *Inventarul speranței* (1981), *Depozite de fum* (2004), antologia *Paharamar* (2012).

Al treilea capitol, *Poeme de scris pe ziduri*, poartă chiar titlul unei cărți apărute în 2012, din care s-a făcut selecția, dar și

unele cuprinse în volumul *Baladângile*, apărut în 2017 și care: „Sunt poem-manifest despre timpul prezent al țării și al oamenilor ei.”

Ultimul capitol, *Scrisorile de la Grand Vanjou*, cuprinde poeme din *Baladele de la Grand Vanjou* (2012) și *Târziu, ploierul* (2016), precum și câteva inedite, „propunând o întoarcere la Mica Valahie, spațiul original, lumea căreia îi datoriez existența mea, iubirile, totul...”

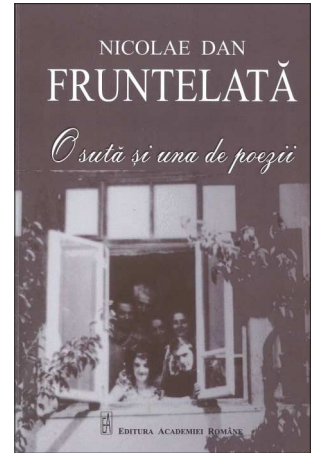
Autor prolific, incitant și polisat, Nicolae Dan Frunteletă este, prin excelență, poetul armonizat cu aura subtilă a cuvântului, într-un timp de multe ori vitregit de imperfecțiuni față de realitatea istorică. Stăpân pe arta versului, de câteva decenii bune slujește unui ideal propriu de *homo aestheticus*, valorificând teme și motive într-o deplină libertate de manifestare a expresivității: cuvântul, condiția poetului și a poeziei, ipostazele iubirii, destinul uman, dragostea de țară, istoria etc.

Poemul care deschide antologia, *Glorie ție*, este o *Laudatio*, o elogie adusă Cuvântului. Filolog de formație, are la îndemână toate mijloacele necesare de a pune în lumină rosturile peremptorii în sensul propus: „Glorie ție, cuvânt nemernic/ tăvălit în tranșeele veacului/ înșelat și trădat de toate gramaticile/ și de-a bogatului și de-a săracului/ decorat după

dezastru, ucis/ și înviat de gura arsă a poezilor/ haină de gală a fricilor mele/ frunză amară a dimineților/ cheie a lumii, când te găsești/ îmi găsești moartea prin poezie/ glorie ție, cuvânt nemernic/ glorie ție”.

Un poet esențial nu poate fi imaginat în afara întâlnirii cu sinele, dar nici în afara însemnelor partenerilor de dialog. Reacții bipolare se succed și, dincolo de conștiința relativității întâmplărilor, descumpănirile se echilibrează pe cale naturală în perspectiva timpului care-l ajută să-și definească existența: „Aflați despre mine că o duc foarte singur/ ca un tren fără cale ferată și gări/ că o duc în beție de toamnă-mpușcată/ cu arome de struguri putrezind lângă nări/ ceea ce vă doresc câteodată și vouă/ când de dorul cuvintelor voastre mai zac/ și când valuri de lacrimi îmi apasă orbita/ când m-amenință noaptea cu pedeapsa să tac / (...) aflați despre mine, uitați despre mine/ căci fără de mine mai singuri veți fi” (*Aflați despre mine*).

Întâlnim în această antologie o specie literară destul de frecvent cultivată de Nicolae Dan Frunteletă, *balada*, diferită de cea care a făcut „școală” prin reprezentanții Cercului literar de la Sibiu sau de ineditele *Cânticele țigănești* ale lui Miron Radu Paraschivescu. Stilistic, remarcăm ruperea de tradiție și împroprietărea raportului dintre realitate și ficțiune, dintre sursele nemijlocite ale

scrierii și mijloacele de potențare a imaginației, dintre experiența directă și procesul creației: „În țara asta nici nu poți să mergi/ cum pășești, calci pe sfinți, pe martiri, pe părinți/ calci pe trădări grozave și pe izbâzni de-o zi/ simți până-n oase cum vin/ din miazănoapte și din miazăzi/ tu, fiul meu nenăscut, nu te speria/ fără legi, fără timp, doar poveste./ durere și umbră e țara ta/ tu, fiul meu, calcă ușor ca și cum ai zburat/ peste lumea albă din vis/ peste cuvintele reci și străine/ peste un alt paradis/ azi, bătrân și învins, nu mai poți să ajungi/ cum pășești, calci pe sfinți/ pe martiri, pe părinți” (*Balada umbrei*).

Cuvântul clocoțitor, dinamic este purtătorul veritabil al unor mesaje nuanțate și viguroase totodată, sub aspect semantic și stilistic. Creația lui Nicolae Dan Frunteletă marchează forța artistică deosebită a unui spirit nobil, fidel literaturii autentice.

O sută și una de poeme este cartea care merită citită pentru că privește poezia drept în ochi.

Cartea de proză

Ștefan Vida
MARINESCU

Provocările prozei „extra” ...

Parțial motivat de conținut este titlul românesc al lui *Mihai Radu*, „*Extraconjugal*”, de la Polirom (2017), apărut în colecția Ego.Proză. Cartea ne relevă un autor avântat, de aplomb, care s-a mai ilustrat prin „Hobby și alte povestiri”, prin „Sebastian, ceilalți și-un câine”, prin alte texte, în colaborare. Proza de față este scrisă alert, cu doze de cinism și de teribilism, cu accent pe eros/ sex/ relații de cuplu/ relații „ne-oficiale, totul trasat în cadre domestice și urbane, cu propensiune pe traume și trame sentimentale, adolescentine și de maturitate. A rebours (în răspăr) ori prin flash-back, într-un limbaj frust, adesea licențios, abuziv, dar în trend - aviz pudibonzilor.

Protagonist este tânărul Robert Nicula, alter-ego narativ, Ea e Alexandra (soția), iar VeRONICA e fetița lor. Dincolo de o naștere (la o maternitate), de numeroase picanterii și digresivii, compătimim la aventuroasa tristă viață a surorii lui Robert, Camelia. În apropiere: o excelentă relatare a experienței sexologice a

adolescentului, „eroină” fiind atracțioasa Oana, compusă epic cu voluptate. Se întrevede banalul cotidian, cu servituțele unui post media, coerent și succulent, fără de sofisme, povestit cu direcție și franchețe, viu, frenetic, modern.

Dialogul e viou, iar portretele (Lone, Corina și Karina - aceasta o frumusețe - cele două fiind partenerele „extra” ale naratorului), inclusiv amintirea unui Skeleton (amic cu poreclă), dar și a văduvului Petrescu sunt notabile.

Părți dintr-un Real, în care se aglomerează: construirea de către niște pocăiți a unei case, bețiile unor aviatori în orașul T, obsesie pentru bere, țigări, o pușcă de vânătoare și un câine, precum și zeci de senzații și stări într-o autoanaliză, împreună cu un „ev întunecat” (adică - adolescența). Cu tot cortegiul de iluzii și de autoflagelări mentale.

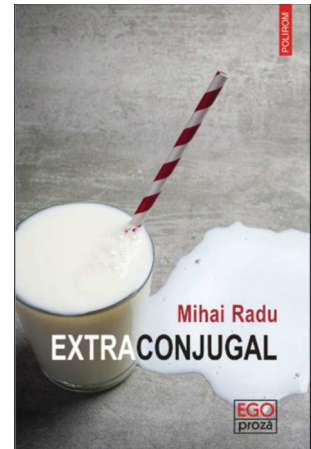
Verva scriitorului Mihai Radu alungă plictisul și monotonia, provinciale, cu popasuri familiale de interes: o mamă care se mărită cam tardiv, un tată readus în

lumină și o privatizare aiuristică, dar și furtul palpatant dintr-un marfar (în stil polițier), o tăiere de miel de Paște, scene și tribulații cu aer melodramatic (dar nu de... film prost, cum crede cineva cu malicie...).

De reținut și o scenă ușor sumbră cu beția Alexandrei într-un club, dar și aluziile satirico-politice televizistice, apariția unui Paul, idila de vag camilpetrescianism cu actrița Laura, sfârșitul unui Eusebiu P. Și, din start, intrigând, o boală cu transmitere sexuală, act ce aprinde curiozitatea și imaginarul. Digresiv și relatat cu o anume blazare.

Referirile la moravurile mass-media, la o fostă experiență maritală a Alexandrei cu un universitar de la Toronto, mascata publicitate „răcoritoare” (de 11 ori în trei pagini, excesiv), pasajele despre evrei și Holocaust sau despre o organizație ocultă sunt tot atâtea divagații filnice ce se vor considerațiumi etico-filosofice.

Naratorul nu se victimizează, tonul său e ironic și persiflant, limbajul abundă în argotic și mirabile cațavencisme, firești pentru un autor de extracție umoristică,

dar care are știința articulării tuturor opțiunilor existențiale și epice.

Un cotidian mozaical, plin de aventuri conjugale și extraconjugale, în care amorul liber, refulările și defulările se combină cu ambiția de cunoaștere a sinelui, în ciuda multor capricii, dar uzând de luciditate și veșmânt prozastic, convingătoare. Parcursul epic e antrenant, de esență autobiografică, tumultul românesc fiind ego-centric și generând starea de captivitate a cititorului într-un mod profitabil. Avem de-a face cu un roman viu, fără nimic ambiguu sau *noir*, cum insinuează un comentator.

O carte realist-imaginativă, cu o copertă plastică, incitantă, de factură minimalist-bibliostilică.

Istorie literară

Corneliu
VASILEO cercetare fundamentală
dedicată lui Marin Preda

Impunătoare este ultima carte publicată de Stan V. Cristea, *Marin Preda. Reper biobibliografice* (ed. a doua, rev. și adăug., Craiova, Ed. Aius, 2017, 791 p.). Ea reflectă continuarea cercetărilor autorului, în legătură cu Marin Preda, în presa din țară și din străinătate, în volumele marelui prozator, în arhivele și colecțiile păstrate de instituții administrative și școlare, consemnând amintirile contemporanilor scriitorului, ale rudelor și consătenilor, ale colegilor de studii și de redacție și folosind multe alte surse, unele aflate de multă vreme necercetate, la marile biblioteci: Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Națională a României, Biblioteca Centrală a Universității „Carol I” din București, în alte arhive și biblioteci universitare și județene.

Preocupările lui Stan V. Cristea includ și alte lucrări de istorie literară, între care „Dicționarul scriitorilor și publiciștilor teleormăneni” (2005), unde lui Marin Preda i se acordă un spațiu consistent, apoi „Fotografii la periscop. Secvențe de istorie literară” (2013), cu patru articole dedicate prozatorului, „Marin Preda. Portret între oglinzi” (2015), „Marin Preda. Anii formării intelectuale (1929-1948)” (2016), aceste ultime două cărți având bogate anexe de documente, facsimile și fotografii. Volumul „Marin Preda. Reper biobibliografice”, de care ne ocupăm în rândurile de față, reia ediția din 2012 și o dezvoltă, după noi cercetări minuțioase.

Prima secvență a cărții, intitulată *Marin Preda. Portret între oglinzi*, stabilește etapele creației literare a lui Marin Preda: 1) 1942-1948, de la debutul în presă (1942) la cel editorial, cu „Întâlnirea din pământuri” (1948), cu publicarea schițelor și navelor în periodicele vremii; 2) 1949-1955, cu navelle inspirate din viața socială și ideologia impusă de noul regim politic; 3) 1955-1968, cu publicarea romanului „Moromeții” (vol. I, 1955), urmat de „Ferestre întunecate”, „Risipitorii”, „Friguri”, „Moromeții” (vol. II, 1967); 4) 1968-1975, cu romanele „Intrusul”, „Marele singuratic”, drama „Martin Borman” și volumul de eseuri „Imposibila întoarcere”; 5) 1975-1980, cu romanele „Delirul”, „Viața ca o pradă”, „Cel mai iubit dintre pământeni”; 6) perioada postumă (1980-1989), cu volumele „Albastru zăre a morții”, „Scrieri din tinerețe”, „Creație și morală”, apoi (după 1989), cu volumele „Scrieri către Aurora”, „Opere” (vol. I-IV, 2002-2003), „Jurnal intim. Carnete de atelier” (2004).

Interesante observații aduce Stan V. Cristea despre receptarea operei lui Marin Preda, atât de dinainte, cât și de după anul 1989, când mulți critici și-au schimbat opiniile, uncori radical. Astfel, receptarea antumă cuprinde etapa afirmării (1948-1955), etapa consacării (1955-1975) și etapa decisivă, a

apogeeului (1975-1980). Au comentat pozitiv proza lui Marin Preda, între alții, criticii literari Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Dumitru Micu, Constantin Culeșan, Dan Cristea, Nicolae Oprea, iar negativ, după anul 1989, S. Damian, Gheorghe Grigurcu și Al. George. Au fost și critici care au susținut revizuirea receptării, precum Marian Victor Buciu, George Geacă și alții, dar și unele contestări, cu argumentul compromisurilor față de regimul politic, valoarea operei rămânând însă apreciată la un nivel înalt: „o conștiință a veacului” (Eugen Simion), „un prozator excepțional” (Nicolae Manolescu).

Într-o *Notă asupra ediției*, Stan V. Cristea arată că volumul este structurat astfel: biografia, opera și receptarea operei și precizează faptul că a utilizat criteriul analitic și criteriul cronologic, iar, față de ediția din anul 2012, a îmbogățit cuprinsul cu date noi, ajungând acum la 1492 poziții care privesc opera și 9763 receptarea acesteia. Deplânge faptul că multe periodice sau alte lucrări nu pot fi găsite nici măcar acolo unde se păstrează de istorie literară, sugerează înființarea unui „Centru de studii Marin Preda” cu o publicație periodică proprie și menționează inexistența unor lucrări bibliografice dedicate marelui prozator după anul 1989, cu două excepții. Sunt precizate bibliotecile, cataloagele online și site-urile unor reviste românești și străine consultate pentru întocmirea lucrării. Opera lui Marin Preda, un clasic al literaturii române contemporane, are fundamentul valorilor etice, integrează libertatea spiritului, având ca dimensiuni spirituale omul și istoria, conchide Stan V. Cristea, precizând totodată că Marin Preda este apreciat nu numai drept cel mai mare scriitor al sudului românesc, al Telemannului, dar și drept unul dintre cei mai mari scriitori români din perioada postbelică.

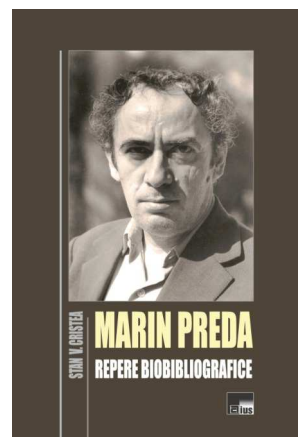
Capitolul *Reperele biografiei* conține importante informații, bazate pe documentele cercetate. Astfel, prozatorul s-a născut la 22 iulie 1922, dar nașterea a fost înregistrată la 5 august. Tatăl, Tudor Călărășu, poreclit Pațac, și mama, Joita Preda, avuseseră și căsătorii anterioare, iar părinții, frații și surorile viitorului scriitor sunt modelele personajelor din romanul „Moromeții”. Elevul Călărășu T. Marin, cum a fost înregistrat în foaia matricolă, este declarat repetent în clasa I, după ce tatăl nu-l trimite la școală. Marin Preda este elev la școala din Siliștea-Gumești în perioada 1929-1937, fiind înregistrați învățătorii Ionel Teodorescu, Anghel Crivăț și Ionel Georgescu, apoi colegii de clasă, ca și rezultatele școlare, primele iubiri juvenile și o călătorie, cu părinții, în căruță, în Oltenia, la Maglav, să vadă minunile lui Petruche Lupu.

Din 1937 până în 1938, Marin Preda este elev normalist la Abrud, după ce fusese respins la Câmpulung-Muscel, din cauza miopiei, dar trecuse examenul de

admitere la gimnaziul industrial din Miroși. La Cristur, este elev la Școala Normală, în 1938-1940, face parte din societatea de lectură a școlii și își continuă preocupările literare începute la Abrud. Unele persoane întâlnite la Abrud și la Cristur au devenit ulterior surse de inspirație pentru personajele sale literare. La București, este elev normalist în 1940-1941, ca urmare a desființării școlii din Ardeal, în urma Diktatului de la Viena. Aici îi întâlnește pe Vladimir Streinu, profesor, pe Nae Antonescu, coleg, viitorul istoric literar, și citește marea literatură, care, probabil, îi va influența scrisul: Jonathan Swift, N.V. Gogol, F.M. Dostoievski, Lev Tolstoi, Liviu Rebreanu, Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu, Mircea Eliade, Mihail Sadoveanu. Cunoaște grupul tinerilor de la revista „Albatros” (1941), pe Geo Dumitrescu și Dimitrie Stelaru, dar, deși primul îi promite că îl va publica, acest lucru nu se întâmplă. Susține examenul de capacitate, încheindu-și aici studiile normale.

În 1941-1943, Marin Preda lucrează pe unde poate și încearcă să se afirme în presa culturală, debutând în ianuarie 1942 cu o schiță, apoi publică o recenzie și alte proze. Scriitorul va considera că adevăratul său debut literar este cel cu schița „Părlitu”, apărută la 15 și 16 aprilie 1942 în ziarul „Timpul”, fiind sprijinit de Miron Radu Paraschivescu. Sunt menționate aici alte iubiri ale prozatorului, care, înțetul cu înțetul, ajunge să fie cunoscut și frecventează cenaclul „Sburătorul” al lui Eugen Lovinescu. De asemenea, în 1943-1945, Marin Preda este militar, fiind dislocat în mai multe zone, de la Cernăuți până la Oltenia, de unde le trimite prietenilor scrisori.

În continuare, sunt înregistrate evenimentele importante din viața socială și literară a lui Marin Preda, cum sunt noile proze publicate în presă, debutul cu volumul de nuvele „Întâlnirea din pământuri” (1948), angajarea la Ministerul Artelor și Informațiilor, la Direcția literară, prezența în Uniunea Scriitorilor, cu carnetul nr. 49, semnat de președintele uniunii, Mihai Beniuc, trimiterea într-un sat din Vaslui și la Căldărăști, în județul Buzău, pentru documentare, publicarea unei nuvele „pe linie”, „Desfășurarea” (1952), sub amenințarea unor acuzații de deviațiune ideologică, relațiile autorului cu numeroasele lui iubiri: Stela, Nadia, Aurora Cornu, Eta Vexler. În anul 1956 dă primul interviu și obține a doua oară Premiul de Stat, în 1957, pentru romanul „Moromeții”. În 1958, se îmbolnăvește de nevroză, care va recidiva. Călătorește la Siliștea-Gumești, în țară, dar și în Europa, în Franța, Italia, Austria. În 1970 devine directorul Editurii Cartea Românească a Uniunii Scriitorilor. În timpul primirii de către Nicolae Ceaușescu, mijlocită de Adrian Păunescu, în 1972, Marin Preda a afirmat

că „Dacă reintroduceți realismul socialist, eu mă sinucid!” A devenit membru corespondent al Academiei (1974). Romanul „Delirul” (1975) a provocat un larg ecou, fiind laudat, dar și criticat, în țară și în străinătate. „Viața ca o pradă”, roman autobiografic aprobat de șefii cenzurii comuniste, „dirigătorii propagandei de partid” Cornel Burtică și Dumitru Popescu, apare în 1977. Iar romanul „Cel mai iubit dintre pământeni” (1980) a fost pregătit de Marin Preda cu câțiva ani mai înainte, la palatul Mogoșoaia.

Sunt trecute în revistă afilierea și funcțiile deținute de scriitor: vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din România, membru al PEN-Club-ului român, academician, deputat, apoi premiile obținute: Premiul de Stat (1952 și 1955) și premiile Uniunii Scriitorilor. Sunt, de asemenea, enumerate bursturile și școlile și bibliotecile, care poartă numele lui Marin Preda. În final, sunt reproduse opiniile exprimate de criticul literar Nicolae Manolescu despre importanța contextului în care s-a afirmat Marin Preda și despre necesitatea reevaluării estetice a operei acestuia.

Partea a doua a cărții, *Reperele operei*, consemnează opera lui Marin Preda, cronologic, din volume și din periodice, inclusiv traduceri, articolele, interviurile, cugetările, corespondența. Iar partea a treia, *Reperele receptării*, cuprinde referințele în volume (bibliografii, dicționare, istorii literare, studii și evocări, interviuri, corespondență) și în periodice (cel mai extins capitol). Aceste două părți ale cărții cuprind nu doar menționările bibliografice aferente, ci și importante precizări suplimentare, menite a sprijini cercetările ulterioare.

Cartea se încheie cu indicii volumelor, prozelor scurte, fragmentelor de roman, poeziilor, pieselor de teatru, articolelor, fragmentelor de jurnal, interviurilor și corespondenței, cu indicii de nume: personaje, prefațatori, interviuatori, corespondenți, comentatori, precum și cu indicele general de nume și de denumiri.

Istoricul literar Stan V. Cristea s-a angajat, cu acritie și profesionalism, la o întreprindere de anvergură, conștient fiind, așa cum o declară, că activitatea de cercetare biobibliografică a lui Marin Preda nu poate fi epuizată, atât timp cât mai apar documente, mărturii, declarații, opinii, comentarii critice sau evocări, iar scriitorul continuă să fie un reper solid al literaturii române postbelice. Puțini cercetători se încumetă să studieze un subiect atât de vast, aspirând la o operă care tinde spre a fi exhaustivă.

Poesis

Oaspeți la Caligraf

George BĂICOIANU

Premiul III la Festivalul
Internațional de Literatură
„Tudor Arghezi”, Tg. Jiu

Dacă...

Dacă mai există stele
Ce se sting încet în noi,
Pomi cu ramuri invalide
Și poteci fără de pași,
Arcuri și săgeți plângând
Părăsite de arcași,
Câmpuri așteptând în taină
Nechezat de nori cu ploii,

Hai, să mai vorbim o clipă,
Despre florile ucise,
Ce poartă veșmânt de nuntă
Adormit în zbor de vânt,
Despre fluturi de omăt,
Cu mireme de narcise,
Despre tot ce-n lumea asta
Seamănă cu un descânt.

Dacă mai strivim sub pleoape
Lacrimi cu ecou de dor,
Vise înflorind ca merii
Ocroțiți de un cuvânt,
Viața prinsă de refluxul
Hoinărind spre viitor,
Munți semeți odinioară
Care-acuma nu mai sunt,

Să ingenunchem în fața
Sentimentelor de-apoi,
Dacă mai există totuși
Primăvară în iubire,
Dacă mai există stele
Ce se sting încet în noi,
Dacă nu-nțelegem totul
Dintr-o singură privire...

Poemul viselor la păscut

Rătăcită, luna plină,
Iar te cheamă în grădină,
Ocolind prin rudărie,
Pe poteca dinspre vie.

Să ai grijă la araci,
Seamănă cu niște draci,
Adormiți noaptea pe ruguri,
În boabele de la struguri.

Nu te lăsa înșelată,
Mereu ești înconjurată,
De inorogi și de mâțe,
Care sug vraja din țâțe.

Fără vrajă, niciun mânz
Nu-l mai lecuiesteți cu spânz.
Curcubeul e miop,
Sufletul rămâne șchiop.

Să putem să ne-ntălim,
Trebuie să păcălim,
Tot cerul cu stelele,
Zmeii și cu ielele.

E un risc de mult știut,
Ca păcatul din sărut
Stins pe buze efemer,
Între țărână și cer.

Când adoarme focu-n plită
Sub flacăra istovită,
Pe cenușa de la sânger,
Naște lacrima de inger.

Peste tot am să te caut,
Cu speranța dintr-un flaut,
Luat din clepsidra de lut,
Când e visul la păscut.

Atunci, când pasc visele,
Înfloresc narcisele,
Cu petale albe, pure,
Speriate de-o secure.

Povestea peliniței

Peliniță-n colț de coastă,
Lângă cicoarea albastră,
Dai lapte la cimbrisor,
Iscodind peste ponor.

Peliniță-n ochi de rouă,
Ai pupat un nor și plouă.
Mi-ai furat lacrimi din mână
Și le-ai îngropat la stână.

Peliniță-n strop de vin,
M-ai făcut ca să suspin.
Aveai țâțe din gutuie
Și privire amăruie.

Peliniță-n strai de zână,
Îmi doream să-mi fii stăpână.
Peste nopțile din noapte
Și zorile dintre șoapte.

Peliniță-n plise de corb,
M-ai vrăjit și-am ajuns orb.
Nu mai văd muguri și flori,
Merg prin ceață și ninsori.

Peliniță-n foc pe vatră,
Nu te trezi supărată,
Azi, l-am dat în târg, pe mâine,
Și-un bici, pe-un codru de păine.

Peliniță-n cuib de maci,
Eu nu știu ziua ce faci.
Tu știi noaptea ce fac eu
Fiindcă mă transformi mereu.

Peliniță-n vorbe stinsă
Și de dragoste cuprinsă,
Lasă vraja peste prag,
Unde-mi este cel mai drag !

Peliniță-n must de vise,
Nu mai sunt pagini nescrise.
Povestea s-a terminat,
Calul n-a mai nechezat.

Valentin Alexandru PETREA

Râșniță pentru nimicuri

Se măcinau până și
lucruri fără coloană
vertebrală, atât de
departe se ajunseser
cu mecanizarea relațiilor
interumane.

Un rege cu ochii scoși și
părul în stomac ne
contabiliza traseul
metalelor prin corp,
neștiind nici el cum să
interpreteze
flăcările care ieșeau la
iveală cu
prilejul
luptelor dintre
visele frumoase.

Totuși, cineva trebuia
să execute ceea ce
râșnița gândea, dar
erau prea mulți gândaci
pe lumea asta și Pământul
plină de idei, mai
ales de când s-a aflat
că râșnița mergea înainte
și neajutată de nimeni,
că oamenii scriu cărți fără
a se uita în jur,
că Universul nu fusese creat
pentru microbi
ca noi.

De nicăieri

O viață privată ca o
bulă de săpun ce nu se
stinge niciodată,
cu onorabili care-și cer
drepturile de pe scenele
unui teatru mort în
cabina de vot, pe când
preoții primesc ordin
să legalizeze
întâlnirile dintre
prietenii.

Și toate se fac precum
la Anul Nou ori Paște,
cetățenii asediind
cadourile așezate lângă
ziduri faimoase ori
fortărețe nesimțite,
de netrecut pentru
cei care nu îndrăznesc
să arunce primii cu
pumnul de omizi.
Dezgropăm Americi
lovite pentru a fura nuanțe,
și alea zămislite din niște
păcate fără dată certă și cu
un genunchi lipsă. Galaxii care
se învârtesc fără să știe nici ele
unde-și au stelele!

În acest timp, arhieriei
ne amintesc
că, oricum,
timpul nu e creat de spațiu...

Antidiversitate

Privesc bucata de carne
din fața noastră;
chiar dacă ne judecă,
doarme, bea lichioruri
scumpe,

joacă la ruletă sau
înșală eroi apocaliptici,
ea tot o să-și sufle parfumul
din ea și va fi trimisă
în vârf de munte.

Cică acolo ar fi
nemurirea, carnea s-ar
preface în abur înzețat
cu nunți ori crimă,
mâncarea nu i-ar mai
trebui nici la prânz,
iar niște medici cu
aripi și Duh Sfânt, așa cum
scrie la cărțile sacre, ne
vor învăța să lăudăm cum
se cuvine pe cel care nu
se dă mirosit.

Totuși, nu toată lumea e
făcută pentru muntele
Olimp, acolo e congelarea
pentru globulele roșii
altădată în exercițiu,
acolo plâng maturii care
se voiau zei,
acolo, adică aici,
festivalurile sunt pentru
adularea creierului care
a fost
cândva.

Foc pentru clipa murdară

Oameni ce desenează
ochi de vultur în
piețele publice,
apoi creează
odrasle cu salivă
și gesturi
strămoșești,
asta se vedea de pe
Muntele Parnas și
asta îndrăzneam să și
strig până observam
că nu-s organisme
prin preajmă.

Cleopatre ancestrale
zăceau bandajate în
grote
superficiale,
așteptând ca zei bețivi
să le ducă în Paradisuri
așternute de naivi în
hârți care astăzi nu
mai există.

Un Turn Babel se ridică
pe Pământ, furnicile
așteaptă savurarea
divinităților căzute
de bunăvoie, în timp
ce urlete diabetice
se aud din
pesterile unde
muritorii sunt
depozitați la
nevoie.

Degeaba mai arunc
un băț aprins de chibrit
către voi,
nici biletele de autobuz
nu mai roșesc,
nici Biblia nu se
mai predă
prin crăpături mari
și mici,
nici răutatea nu mai
e ce a fost...

Cartea de poezie

Radu Ilarion
MUNTEANU

Farmec peisagist

Inserarea unor referințe critice la finele unor cărți, mai ales volume de poezie, e o practică obișnuită, dar nu foarte frecventă. Cele mai multe cărți de orice gen sunt girate de câte unul, mai rar 2-3 texte recomandative pe coperta a patra. Să recunoaștem, obiceiul a fost preluat în editorialistica românească abia în ultimii aproximativ 20 de ani. Din ocident. Dar ca dintr-un volum de 80 de pagini, ultimele 30 să adune referințe critice, e neobișnuit prin proporție. Sigur, cronicarului îi e întrucâtva util, având la dispoziție multe repere. Dar îi și complică oarecum misiunea. Are de căutat ceva nerecarnat de mulțimea de recenzii citate. Ceea ce e mai dificil.

Este cazul volumului de poezie *Bust voalat*, al maramureșanului Ioan Pop Bica. Produs de editura clujeană Limes. Capitoul (îi putem spune așa) critic

cuprinde articole întregi, nu fragmente. Semnează nume consacrate: Lucian Gruia, Ștefan Borbely, Ovidiu Pecican, Constantin Cubleşan, Florin Caragiu, Mircea Petean (editorul își înserează propria prefață la alt volum al autorului, *Patul de lemn*), sfârșind cu cronică lui Ioan Pavel Azap, din Tribuna.

Volumul debutează cu un lung poem, în care texte separate prin asteriscuri par mărele pe fir. Obiecte autonome, componente ale unui obiect sintetic. Vocea auctorială e una din off, dar accentuat personală, eroul poemului e însuși peisajul moroșan. Numele proprii inserate sunt simple etichete, purtătorii lor sunt încorporați poetic în peisajul viu, molcom, dar clocotitor. Dumnezeu însuși e unul dintre aceste personaje ale peisajului, deloc deosebit de Ion (al pădurarului).

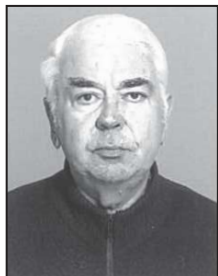
Remarcabil poemul *Rugă*, în vers semirimat. În care melodia psalmodierii de până atunci face loc unui ton aproape sobru. Sugubăț poemul, în aceeași versificatie, ar putea fi considerat o *ars poetica*. Dar e, mai degrabă, un dialog sui generis cu alter egoul poetic. Cu o benefică doză de ludic, trădată/etalată din titlu. Doza de ludic se întinde și asupra următorului poem, unde se joacă cu jocuri de cuvinte. De la titlu, *Singura singurătate*, la versul pe care POP-osește un vânt. Excelent poemul *Dimineața*, în formă clasică, din 2 strofe, (pag. 28). Apoi, la pag. 31, găsim rostul titlului volumului. Ca subtitlu în paranteză la poemul *Transparență*. Un text sofisticat, care ar merita citat în întregime. Urmează... *eului meu*. Când citești un asemenea titlu, te gândești la o *ars poetica*. Sub forma dialogului cu un alter ego. Dialog este, fără

îndoială. Dar finalul căruia e plat. Aparenta revoltă a eului poetic asumat, față de acel eu clamat ca interlocutor se încheie ca un torent montan care, ajungând la câmpie, e înghițit de nisip. Citorului cu noțiuni elementare de psihologie îi rămâne încercarea de a identifica eul cu care poetul dialoghează. Nu e problema cronicarului să inhibe curiozitatea creatoare de evantiauri presupuse de cititori. Ce-ar mai fi de spus e revenirea poetului la forma preferată, semiclasică, cu rimă între versurile al doilea și al patrulea.

Cu următoarele poeme se revine la elegiacul tablou al peisajului integrat. Personaje umane încorporate în natură. De fapt esența identitară a volumului. Spun a volumului, deoarece n-am citit nimic altceva. Deși presimt că această osmoză cu peisajul ar fi de recunoscut, mai mult sau mai puțin, în bibliografia autorului. Mă uit la mine și văd o risipire / totală – e o cheie, nu singura, de pătrundere în universul poetic al autorului. *Gătește, mamă, casa pârîntescă* sună rezonant cu *împodobeste, mamă, bradul*, altă cheie de pătrundere. Dar în universul muzical al unui cântăreț cunoscut. Mai popular, ce-i drept, decât poetul nostru. Dar cu o anume afinitate mutuală cu acesta.

Cu ce rămânem de pe urma celor 20 de poeme ale lui Ioan Pop Bica și a celor 7 cronici, inserate în volum ca referințe critice? Cu o lectură plăcută, cu o întâlnire benefică a unui poet cu bun simț, cu savoarea unei versificații nu foarte frecvent cultivate și, mai ales, cu satisfacția de a constata că girul editorului, poet consacrat acesta, îl caracterizează perfect pe autor.

Pagini de jurnal

Ștefan
STAN

Viața sub zodia evenimentului cotidian

PUBLICAȚIA „DRUM”, EDITATA DE CASA DE CULTURĂ DIN ROȘIORII DE VEDE cu sprijinul primăriei locale, a ajuns la jumătatea anului 2017 la numărul 600. Fondată în 1935, ea se află în anul XX al noii serii, activitatea redacțională fiind coordonată de experimentatul jurnalist Liviu Coșia, de asemenea, scriitor și critic literar. De altfel, el semnează editorialul „Viitorul la timpul prezent”. Și tot pe prima pagină, poeta Florina Isache propune cititorilor articolul „Eroii sunt cei dragi nouă”, pormind de la ceea ce afirma Nicolae Iorga cu mulți ani în urmă: „neamul este etern prin cultul eroilor. Publicistul Mihai Atanasie Petrescu este prezent cu consemnări privind un simpozion dedicat istoriei avionului IAR-93, în contextul acțiunilor unității de aviație care s-a aflat pe aerodromul din Roșiorii de Vede în timpul celui de-al doilea Război Mondial. Istoria este prezentă și în articolele „Unică întâlnire dintre generalul Ion Antonescu și Benito Mussolini la Roma (14-16 noiembrie 1940)” de Florin Iordăchiță și „Sub semnul terorismului” de Victor Gabriel Osăceanu. Profesorul Argentin Șt. Porumbeanu continuă serialul despre meseriași și negustori de seamă ai orașului Roșiorii de Vede, iar Gheorghe Vlad semnează consemnările privind „Drapelul național în conștiința poporului român”. Un amplu reportaj se referă la „Zilele municipiului Roșiorii de Vede”, în timp ce mai multe rubrici au ca tematică viața culturală: „O istorie a literaturii roșioriene”, „Lansare de carte”, „Istoria DRUM-ului”, „Bătălia cărților” și „Semnal editorial”. Desigur,

este de apreciat strădania constantă a realizatorilor săptămânalului, în afara Alexandriei doar Roșiorii de Vede înscriindu-se cu un astfel de proiect de durată în peisajul publicistic al Tiindromanului.

ÎNTR-O SEARĂ DE TOAMNĂ A ANULUI 2009 SUNT SPECTATOR la casa de cultură din Alexandria, unde, în fața unei săli arhipele, este prezentată cunoscuta comedie spumoasă a lui Carlo Goldoni – „Mincinosul”. Pe parcursul jocului unor interpreti care se evidențiază prin entuziasmul și dăruirea lor, ropotele de aplauze și hohotele de răs însoțesc numeroase momente din această piesă de teatru scrisă în secolul 18. În rolul principal, actorul Claudiu Bleont dă măsura talentului său, din distribuție făcând parte, între alții, Sebastian Papaian și Valentin Uritescu, de asemenea, maeștri ai genului. Ei se arată într-o formă remarcabilă și publicul simte acest lucru. Ceea ce cred că nu este rău, improvizatiile actorilor generează un plus de Savoare specifică comediei. Poate cei mai pudici au fost deranjați de un limbaj cu conotații sexuale sau de nonconformismul interpretului principal, care la un moment dat rămâne doar în chioliți cu un haios cloc de papagal... Dincolo de părerile spectatorilor, important este faptul că cei care au trecut în această seară pragul casei de cultură din reședința județului Teleorman s-au amuzat copios, uitând parca de nu puțințele griji cotidiene.

LA EDITURA „TENTANT” DIN GIURGIU A APĂRUT VOLUMUL ÎNTAI al lucrării „Din istoria Partidului

Național Liberal”. Autorul, publicistul și cercetătorul Traian Popa de la „Muzeul județean Teohari Antonescu”, îmi oferă într-o zi de decembrie a anului 1999, cu autograf, interesanta monografie. Îmi mărturiseste că acest demers „a fost provocat de adevărul că mari personalități liberale, între care Brătienii, C.A. Rosetti, V. Lascăr, Eugeniu Carada sau Spiru Haret, au contribuit la înscrierea societății românești pe linia modernității, evident cu limitele inerente. De asemenea, am încercat, pe cât a fost posibil, să am o poziție obiectivă în interpretarea evenimentelor istorice din perioada documentată, căutând să relievez și aportul altor forte ale vieții politice românești”. Volumul evidențiază în primul capitol geneza liberalismului românesc, ca mod de gândire politică, cercetarea autorului continuând cu etape importante din istoria țării, pentru a se opri, deocamdată, cu această amplă analiză în anul 1918. Entuziasmul și competentul publicist și om de cultură din Giurgiu, Emil Păunescu, cu care am avut o relație de prietenie și respect reciproc în anii cât am „păstorit” (ca ziarist al Agenției Naționale de Presă) și județul vecin Teleormanului, a sintetizat, probabil, cel mai bine cartea lui Traian Popa. El consideră că „o astfel de lucrare de popularizare – scrisă cu pasiune, dar și cu onestitate – nu poate decât să servească educației civice, a celor cărora li s-a servit câteva decenii o istorie falsificată, dar și a tineretului generații, aflată în luptă cu manuale stufoase și neatrăgătoare”.

DISTINSUL PROFESOR CORNEL BASARABESCU ÎMI OFERĂ

ULTIMUL său volum de versuri „Timpul trece numai pe trecere de pietoni”, apărut în anul 2014 la „Editura Artemis”. Autograful este măgulitor: „Domnului Ștefan Stan Ștefan, care de zeci de ani a fost și este un mesager inimos al fenomenului cultural”. La o primă lectură se confirmă faptul că poeziile lui Cornel Basarabescu au avut întotdeauna o amplă respirație filosofică și de meditație, care le-a sporit farmecul, după cum apreciază un alt creator literar roșiorian, Cristian Gabriel Moraru. Intre temele și motivele cărții se află timpul, viața, vocația prieteniei, candoarea, singurătatea, tăcerea, rădăcirea etc. De altfel, criticul și istoricul Stan V. Cristea crede că „Basarabescu este un poet aflat mereu în căutarea expresiei potrivite pentru propria sa identitate lirică...”. În poezia ce poartă numele volumului el scrie: „Te naști, zicea Soarta, și-ncepi să visezi, / De-acuma încolo, cu pâine și sare / Primești întâmplările ca pe niște oaspeți, / De fapt, toată viața-i o tandră întâmplare”.

POATE PUȚINI ȘTIU CĂ GENERALUL VIRGIL VOCHINA, REALIZATOR DE emișuni de televiziune și de radio pe teme de siguranță rutieră, este originar din comuna Țigănești din județul Teleorman. Personal, îl cunosc din anii de liceu alexandrian, el fiind mai mare cu doi ani. Am fost chiar „adversari” la campionatul de fotbal pe liceu, ambii fiind jucători de bază la clasele respective. L-am reîntâlnit peste mai mulți ani, când s-a aflat pentru puțin timp la sediul Inspectoratului de Poliție Teleorman. Sigur, am profitat și l-am întreat cum comentează creșterea numărului de accidente rutiere în România. În opinia sa, dincolo de starea infrastructurii, educația rutieră are un rol deosebit în ansamblul activităților de prevenție. „Apoi, în țara noastră, cei care sunt vinovați de producerea accidentelor rutiere grave scapă de multe ori nepedepsiți sau cu pedepse reduse”. Și tot el consideră că „poliștii de astăzi are nevoie de o schimbare de mentalitate”. Jurnalist și expert în siguranța rutieră, Virgil Vochina a fost mai mulți ani purtător de cuvânt al Ministerului de Interne. O audiență deosebită a avut emisiunea sa de televiziune „Reflecții rutiere”. De altfel, Asociația Profesioniștilor de Televiziune din România i-a acordat de mai multe ori premiul anual pentru educație civică.

Cartea de proză

Nelu
BARBU

Valențele dodismului

Scritorea Nicoleta Cristea Ifrim a pornit de la proza scurtă și nuvelă și a continuat cu romanul. Un interesant volum de nuvele *Degringolada*, editura Rafet, 2005, este urmată de romanul *Lemurii*, editura Rafet, 2009 și, recent, romanul *Mama Mia*, editura Betta, 2018, cu o prefață de Titi Damian: *Fundamente – romanul feminin*, foarte bună, prin care, într-un eseu avizat a scos din carte tot ceea ce se putea scoate.

Oscior de dascăl, autoarea tinde spre dimensiunea clasică, o îmbinare fericită între *romanul de tip doric* și *cel de esență ionică*. Prin romanul *Mama Mia*, Nicoleta Cristea Ifrim realizează o arhitectură ficțională în peisajul urban. Un stil luminos, transparent, ferit de prolixitate și o tehnică a contrapunctului și a aluziei, tranzitează cartea de peste patru sute de pagini. În fond, romanul e un jurnal autentic care nu respectă nici un canon de jurnal, tocmai datorită tipologiei sale sferice, coloviale și epistolare. În evoluția conflictelor realizează conexiunea dintre transcendentul dimensiunilor stărilor psihologice interioare, existențiale și cele ale personajelor surprinse în ambientul social și natural în care trăiesc, adică în dimensiunea socială. Acestui tip de roman-

colaj, roman- baroc, roman best-seller, i se potrivește, precum o mânășă, metafora întoarcerii acasă a personajului principal, Irimia, asemenea unui Ulise rătăcind în păienjenșul unei căsnicii ratate. Simbol al dodismului și al revelației trăirii autentice – absolute, personajul pare verosimil.

Titlul romanului are conotații. Prima reflecție ne trimite la semnificația celei care ne-a dat viață și care ne ocrotește până la cea din urmă mamă, Mia - un model de mamă, octogenară, atipică, unică, dar și o soacră diferită de celea din povestirea lui Creangă și romanul lui Călinescu. Ea ilustrează celebra dilemă: „Dacă n-ai bătrâni să-i cumperi, sau dacă ai să-i vinzi”. Nu știm dacă și-a dat seama autoarea, dar prin Irimia a realizat un personaj „campion” al exprimării în dodii, pe undeva un fel de șagă. Tema centrală este de nuanță procustiană: Odiseea unui spațiu al nepotrivirii în cuplu, în căsnicie. De aici și interferența între planul transcendent subiectiv al psihologiei personajelor și cel terestru, obiectiv (mediu urban, situația materială, instituțiile, locațiile) în într-un cuvânt statutul în care sunt surprinse personajele care alcătuiesc un triumvirat: Mama Mia, personalitate sagace, Matilda, fiica sa, Cerberul casei și Irimia, ginerele,

„brânză bună în burduf de câine”, care nu-și face iluzii din mariajul său, pentru a nu avea deziluzii.

Cunoscând bine filozofia „Mioritei”: când sunt trei, doi se coalează împotriva celui de-al treilea, Irimia acceptă aprioric atitudinea lui Gică Contra, pentru a contracara asaltul celor două femei și, în special, al soției sale Matilda. Personaj sucit, independent, adept al concepției că toate se rezolvă pe parcurs, Irimia reușește în viață: „Eu am fost precum Moromete, un ins independent și am făcut numai ce-am vrut eu, după capul meu, nu m-am lăsat, de-al dracului așa condus de nimeni!” (p.86). El reprocează Matildei că s-a lăsat dresată de Mama Mia, pe care o numește Hitler-ul ei!

Autoarea sugerează faptul că în căsnicie tinerii trebuie lăsați să-și rezolve singuri problemele. Într-un fel Mama Mia este și un *roman-terapie* pentru că prezintă *tema misandriei* (neputința femeilor de a-și modela bărbații după niște norme morale ce le doresc impuse). O altă temă este aceea a *alienării căsniciei* prin băutura. Meritul romanului este acela că a făcut din Irimia un personaj complex și contradictoriu, un intelectual cu stil, credibil. Nu bea orice fel

de băutură ci numai Stalinskaya. Avea însă o artă, știa să bea, să soarbă. Le avea și cu femeile! Pentru a face față îndărării soacrei, îi spune verde-n față că nu e de glumit cu beția, iar el n-a venit în această familie, un apartament modest, să facă avere, ci să se bucure de acest privilegiu. E un boem ideal, la fel ca leneșul din povestea lui Creangă. Scritorea având reale calități de dramaturg, prima parte ar putea să fie dramatizată într-o tragi-comedie de pomină, în care să ne sugereze că săracul, bețivul și leneșul sunt dracul.

Divorțul eliberează cuplul de coșmarul mariajului, dar *terapia spirituală* a acestuia se realizează prin confesiune, prin scris, prin SMS-uri și prin e-mail.

Construcția romanului este bine gândită în trei părți și un epilog, având imaginea unui brad: erodarea cuplului familial, desfacerea mariajului, dialogul inteligenților și revenirea la principiul lui Sisif, de a relua căsnicia de la început printr-o formă atipică de uniune consensuală pe baza afinităților spirituale. După divorț Matilda și Irimia își fac vizite, fără reproșuri și justificări. Are loc fenomenul iluminării. Se iau așa cum sunt. Devin sensibili și supercluzii! Știu unde și de ce au greșit. *Sunt pagini autentice de literatură*. Cei doi își descoperă terapia prin confesiune, iar scriitoarea terapia prin scris. Ambele personaje se închină în fața principiului: *Noce te ipsum!* În epilog autoarea insistând pe *atipicitatea psihologică și abisul feminin*.

Autoarea își închide narativa lăsându-ne o speranță pentru iubire indiferent de consecințele anterioare sau viitoare! O ipostază ficțională românească originală.

Centenar

Iulian
BITOLEANUOctavian Goga,
militant al Marii Uniri

Nu numai poetul și omul politic s-au implicat eficient în edificarea Marii Uniri de la 1 Decembrie, 1918, ci și gazetarul cu articolele-i concise, de regulă, la obiect, de mare diversitate conținutistică și formal, cele mai importante fiind publicate în „România nouă”, „România Mare” și „La Roumanie”.

Luciditate, obiectivitate, curaj, patriotism și criticism ar fi trăsăturile esențiale ale condeiului plecat de la Răsinari spre zarea largă. De altfel, colegii, cât și oamenii de cultură, în primul rând, și guvernarii, în al doilea rând, au recunoscut combativitatea publicistului ardelean ce a riscat enorm cu detenția și marginalizarea socială prin atitudinea sa intransigentă față de aspiratoriile securitari ai ghiei românești, precum și vizavi de mai-marii „de carton” ai clipei, politricii și politicieni materialişti, cameleonic.

Aidoma celebrului redactor de la „Timpul” din deceniile 8-9 ale veacului al XI-lea (M. Eminescu), care, în corectitudinea sa ideologică, nu și-a menajat finanțatorii, prietenii și liderii conservatori, Octavian Goga, cu superbie, a pledat pentru românism, libertate, afirmarea valorilor naționale în lume – deci, politici culturale avangardiste îndrăznețe de tip european – și reabilitarea celei mai vechi și oropsite clase sociale, țărânașii, și a participanților pe front, soldații profesioniști, ca și cei conjuncturali, ignorați sau prea băgați în seamă de către demnitari sau autorități locale...

Acest tip de discurs militar l-am mai întâlnit la Camil Petrescu, chiar prezent în linia I, pe urmă purtat de Destin prin Europa, infirmizat auditiv, și în prizonierat de 8-9 luni în Galiția, apoi, la finele războiului, lăsat la vatră sărac, fără vreo lețcaie în buzunar.

Elanul patriotic al unui ardelean ce propagase o lincă vaticină și apreciașe lecția vibrantă a memorandiștilor și pașoptiștilor

pentru care noțiunea sacră rămăne doar „țara”, nu s-a exacerbat faptic, căci postura de om politic, cu carnet de partid i-a servit drept scut, așa că nu s-a adăpostit în tranșee, ci a fost avansat la cârma unor gazete ostășești relatoare de evenimente mărețe din Râzboi.

Un articol de sinteză se dovedește *Unirea tuturor românilor* (în „România nouă”, anul II, nr. 257, sâmbătă, 3 nov. 1918) relevând un dublu curaj: al gazetarului ce încrimina „sclavajul mental și fizic” al nației române de dincolo de Apuseni și al sutorilor și miilor de scoli românești ce se opuneau maghiarizării. De la director la educator, cu toții au reacționat la desconsiderarea neamului cu blazon latin, întâiul proprietar al spațiului carpatin și au încercat în van a înduioșa pe împărat, după o „rețetă” practică în alte cvuri, de un Mihai Viteazul ori alți capi de răscoală/revoluții.

Trezirea conștiinței naționale se realizează prin recursul inspirat la antecesorii iluștri, ca Simion Bărnuțiu, pașoptistul vizionar, luptător pentru drepturile și libertățile nației majoritare tratate cu dispreț, tip de anvergură europeană, reper al multor generații...

Gazetarul O. Goga infierează și strategia guvernărilor străine de ademenire a intelectualității transilvănene cu bani, funcții, pământuri...

Două mesaje s-ar desprinde: uniunea este a tuturor românilor și poporul bine călăuzit a înfăptuit-o; demnitățile ce nu poate fi cumpărată cu ceva.

Articolul *An nou – Vremuri nouă* (în „România Mare”, Foaia Voluntarilor și Soldaților Români în Franța și Italia, Paris, anul II, nr. 29, marți, 14 ianuarie 1919) se deschide printr-un început concluziv, sintetic pe seama istoriei, adesea, involburate: „Trecutul neamului nostru de atâtea veacuri este un șir necurmat de suferință.”

Scriitura se particularizează grație infuziei

de metafore – „Același lanț de dureri întunecate” – și metonimii – „striviți sub călcăiul dușmanului plătindu-ne birul în aur și sânge stăpânului străin așa nemilostiv trecea asupra noastră călindarul”.

Fraza culisează de la pragmatism la entuziasm și invers: „Poporul român intră în drepturile lui firești, ajunge stăpân la el acasă” și „...acolo, în Munții Orizului (s-au) strigat o multime de adevăruri, pe care le-am înțeles cu toții...”

Ca și confratele bucareștean Camil Petrescu, tribunul transilvănean se întreba retoric: „Ce răsplăt se cuvine soldaților din România, Banat, Ardeal, Bucovina?”

Opinia sa suna a invitație la politică: „să se implice (...) la treburile țării”, „să gonim toată pizma și răutatea și să ne înfrângem poftele mici de apăsare a aproapei, să ne pătrundem de gândul că numai uniți în tabăra unde cinstea și munca vor sta la locul de frunte, numai astfel vom putea da urmașilor noștri o moștenire mai fericită...”

Finalul apoteotic va clama noul statut internațional pentru patrie: „Cu aceste daruri de obștească primenire să strigăm cu toții, cetățeni din România Mare, să strigăm de Anul Nou: „Trăiască România Mare!”

Articolul *Pedeapsa* (în „România Mare”, Paris, II, nr. 28, vineri, 24 ian. 1919) nu are un început clasic, dimpotrivă, aparenț dramatic și cu dezmodământ sugerat: „Il chema Iosif Seghescu, deputat în Camera din Budapesta.” Deja verbele la imperfect trimit la un trecut recalibrat, căci transferă o acțiune incompletă, neîncheiată într-o vreme deja consumată, finalizată tragic.

În mod involuntar, gazetarul folosește *avant la lettre* „piramida răsturnată”, element tipic în jurnalism, adică dinspre epilog spre faptul inițial.

În esență, Octavian Goga relatează

„povestea unui om pătat”: „Știti că acum vreo zece ani era un biet profesor sărac la un gimnaziu unguresc și nu făcea umbră pământului nici cu știința și nici cu mintea lui.” Și iată un miniportret al unui individ oarecare, nesemnificativ, care s-a vândut ungurilor. De dragul câștigului, al funcțiilor, cineva își falsifică al său cuget, se vîndează dușmanului, iar în postura de parlamentar devine imposibil cu ai săi. Ascensiunea sa pornește din Caraș-Severin când a candidat pe banii contelui Tisza și a mizat pe jandarmii acestuia, care urma(u) să acționeze asupra voturilor. Răul nu s-a oprit doar aici, căci pierderea identității conduce la antromânism: „A criticat Partidul Național, a bațocorit nația română”, s-a angajat ca dascăl, apoi inspector școlar și consilier al împăratului.

Obiectivitatea ziaristului scade cu puțin și sprește ura față de acest specimen ostil românilor, umorul și ironia fructificându-se prin epitețe („rumeni”), și antonomazi: „acest spurcat la vorbă” se ambiționează pe drumul său spre deputăție, în realitate, spre „prăpastie”.

Rafinatul gazetar întrebunează paradoxul când conferă piscului profesional sensul de *escoc, coborâre, abis* prin substantivul simbolic „prăpastie”. În loc să urce realmente treaptă după treaptă, ca deputat, prin măsuri și inițiative înțelepte, Iosif Seghescu a ieșit lamentabil de pe scena politicii, sfârșind tragic în piața mare din Oradea, căci „l-a sfâșiat poporul”, la fel ca pe Motoc.

Ideea din subtext ar fi aceea a repetabilității revanșei în cazul oricăror antipatrioți aflați în guvernul imperial...

Prin urmare, Marea Unire a adus și momente reparatori din punct de vedere juridic: indiferent de nume și rang, cine a greșit nu va fi absolvit de sancțiunea drastică, mai ales dacă victima deciziilor eronate se cheamă încrecatul nostru popor.

Tomul sentențios continuă până la ultima propoziție: „Trupul vinovatului s-a coborât sub pământ, lăsând în urma amintirea unui cuget destrăbălat, deasupra căruia s-a ridicat brutoare răzbumarea neinduplecată”.

1 Articol inclus în vol. *Ne învăță Măreștii*, de Octavian Goga, Ed. Junimea, Iași, 1983, pp. 169-182

2 Ibidem, pp. 188-191

3 Ibidem, p. 188

4 Ibidem

5 Ibidem, p. 190

6 Ibidem, pp. 193-194

7 Ibidem, p. 193

8 Ibidem

9 Ibidem

10 Ibidem, p. 194

Victor Gabriel
OSĂCEANU

Împlinirea unui ideal: Unirea Principatelor Române

Românii trebuiau să respecte și să pună în aplicare dispozițiile Convenției de la Paris care avea pentru ei rolul de lege fundamentală sau Constituție. Aceasta nu a însemnat însă că uniuniștii și-au încetat lupta lor, din contră, ea a fost intensificată spre sfârșitul lui 1858. Indiferent de limitele impuse de actul elaborat la Paris de puterile garante, ei au crezut în continuare că adevărata Unire depinde tot de voința poporului român, urmând a fi realizată în urma eforturilor depuse de reprezentanții acestuia. Conform Convenției, urmau să aibă loc alegeri pentru domnie în cele două Principate, urmând să aibă loc o dublă confruntare între conservatori și liberali uniuniști. În Moldova, gruparea conservatoare se orientase pentru a susține familia Sturdza, reprezentată de fostul domnitor reșterit Mihail Sturdza și fiul său Grigore Sturdza. În Țara Românească, de asemenea, conservatorii aveau în vedere candidaturile fostului domnitor regulat Gheorghe Bibescu și a fostului domnitor de după 1848, Barbu Știrbei. Din păcate, mișcarea uniuniștilor nu era unitară, având mai mulți candidați, mai ales în Moldova, unde la un moment dat erau nu mai puțin de 38 de persoane, aceasta neînsemnând, cum s-ar putea crede, că reprezentanții partidei naționale țineau morțiș să ajungă domnitori de dragul puterii, ci acest lucru se explica tocmai prin spiritul democratic care exista în interiorul mișcării uniuniștilor, fapt care a dus la un cerc de putere cu caracterul său facit liber, funcționând egalitatea frățească. Desigur că, în cele din urmă, rațiunea a prevalat și uniuniștii au trebuit să se orienteze către un grup din ce în ce mai restrâns, ajungându-se la candidatul unic sprâjinit de toți.

În cele două Principate au fost stabilite două forme de conducere colectivă cu trei caiimacani, în loc de unul singur cum fusese între 1856 și 1858, astfel în Moldova situația era mult mai favorabilă partidei naționale, doi dintre cei trei, deci majoritatea, Anastase Panu și Vasile Sturdza fiind membri ai săi și susținători sinceri ai Unirii, în timp ce în Țara Românească situația era exact contrară, Ioan Manu și Emanoil Băleanu fiind reprezentanți ai boierimii conservatoare, reacționare, care au căutat să combată scopurile și acțiunile uniuniștilor. Propaganda pentru candidatul partidei naționale uniuniștilor s-a desfășurat în condiții mult mai prielnice în Moldova, ba chiar, pentru a evidenția forța acesteia, la protestul celor doi caiimacani față de atitudinea obstructionistă a celor doi trilei, boierul Ștefan Catargiu, considerat omul turcilor, Poarta Otomană a fost nevoită să schimbe spre sfârșitul lui 1858. În schimb, în Țara Românească, situația a fost mult mai dificilă, dar uniuniștii nu s-au lăsat și, prin tot felul de acțiuni și mișcări, petiții colective, proteste individuale, manifestări publice, au activat insistenț, oprându-se presiuni regimului. Trebuie precizat că cele două mișcări din Principate nu au funcționat separat, între reprezentanții lor a existat o din ce în ce mai strânsă legătură și coordonare. Dintre frunții a existat un schimb permanent de telegrame, scrisori, de asemenea au fost făcute de o parte și alta vizite prin care s-a pus evident la cale coordonarea luptei pentru alegere.

În cele din urmă, uniuniștii moldoveni au chibzuit cu responsabilitate, iar acea listă inițială lungă de candidați s-a transformat într-o „listă” cu candidatul unic. La data de 3/15 ianuarie 1859, deputații partidei naționale au decis în unanimitate susținerea candidaturii lui Alexandru Ioan Cuza, revoluționar pasaportist de frunte, membru de seamă al mișcării uniuniștilor, care se remarcase prin gestul său de înaltă integritate morală de a demisiona din funcția de pârcaș de Covurlui (conducător al fostului ținut al Moldovei) în vara lui 1857, în semn de protest față de falsificarea rezultatului votului pentru Unire din Adunarea ad-hoc a Moldovei de către caiimacani Nicolae Voșdăni, omul turcilor. Persoană extrem de capabilă, deținând la acel moment funcția de conducător efectiv al armatei țării - sau mai precis a ceea ce însemna atunci armata țării - energetic și bine intenționat în a adopta, din poziția de domnitor, măsurile așteptate și foarte necesare reformării societății.

Și a venit ziua de 5/17 ianuarie 1859. Înainte de a trece la momentul extrem de important al alegerii domnitorului, deputații uniuniști au avut câteva clipe de intensă trăire sufletească și au ținut să depună un jurământ sacru că nu vor vota „de nicio privire de interes personal”. Este un aspect care spune totul despre acea generație ilustră pe care am avut-o în secolul al XIX-lea și este doar ca o completare a tuturor strădănilor și sacrificiilor, mergând până la finta lor proprie. Ulterior, boierii

patrioți au ales, așa cum conveniseră, în unanimitate, pe Alexandru Ioan Cuza, ca domn al Moldovei, făcându-i, prin determinarea lor, pe conservatorii care-i susțineau pe Mihail și Grigore Sturdza, aflați de altfel în minoritate, să procedeze la fel.

Ca o consacrare a însemnătății acestui deosebit moment, Mihail Kogălniceanu a rostit un discurs care a rămas în istorie prin mesajul său către cei care tocmai fuseseră ales: „Alegându-te pentru mine domn în țara noastră, am vroit să arătăm lumii ceea ce toată țara dorește: la legi nouă noi nou. O, Doamne! Mare și frumoasă îți este misiunea. Constituția din 7/19 august ne însemnează o epocă nouă și Măria-Ta ești chemat să o deschizi! Fii doar omul epocii; fă ca legea să înlocuiască arbitrarul! Fă ca legea să fie tare, iar tu, Măria-Ta, ca Domn, fii bun, în drept mai ales pentru acei pentru cari mai toți Domnii trecuți au fost nepăsători sau răi. Nu uita că dacă cincizeci de deputați te-au ales Domn, înșă ai să domnești peste două milioane de oameni!” Poporul Moldovei și-a demonstrat în acea zi susținerea și bucuria uriașă de a avea în frunte de atunci un om care să țină cu el și cu țara. Vasile Alexandri, contemplant manifestările entuziaste ale maselor, scria că „A-și spus entuziasmul pe care l-a produs această alegere este un lucru cu neputință... timp de trei zile populația din Iași s-a dedat la adevărate nebunii...”. Bucuria nu a fost doar a moldovenilor, în egală măsură au vibrat și muntenii care au ținut să le transmită: „Glorie voastră, fraților de peste Milcov! Trăiască România unită!”

Din păcate, în Țara Românească, situația era mult mai dezavantajoasă „partidei naționale” uniuniștilor. În Adunarea electivă, conservatorii reacționari dețineau majoritatea locurilor de deputați, astfel devenea din ce în ce mai puțin posibilă alegerea ca domn a candidatul „partidei naționale”. Potrivit unei statistici obiective, în fruntea candidaților, cu șansele cele mai mari se aflau conservatorii, prin Gheorghe Bibescu și Barbu Știrbei, foștii domnitori ai țării, în special primul care se detașa și ei ei fiind un sigură domnie, în timp ce candidații uniuniștilor, Nicolae Goleșcu, candidatul principal, precum și ceilalți doi, A.D. Ghica și Ioan Cantacuzino, se aflau sub ei, cu mai puțin voturi posibile, în perspectiva alegerilor din data de 24 ianuarie/5 februarie 1859.

Însă patrioții nu au „depus armele”, nu puteau să lase ca mărețul eveniment de la Iași să rămână singular. „Face-vom și noi - s-a exprimat frunțașul Pantazi Ghica - ca moldovenii!”

În acest interval dintre 5 și 24 ianuarie, și cu precădere pe măsură apropierea de data alegerii, a apărut ca o variantă salvatoare, alegerea și în Țara Românească a domnului Moldovei. Aceasta idee a luat amploare cu ocazia misiunii diplomatice în vederea confirmării, de altfel obligatorie, la Constantinopol, a alegerii lui Alexandru Ioan Cuza în Moldova. Dimitrie Bolintineanu afirma că „Această idee murgura deja în toate inimile românilor...”. De altfel, la 15/27 ianuarie 1859, publicată în „Temesvarer Zeitung” transmisă din capitala Moldovei că „se zvoneste din București că acolo circula ideea ca să-l propună pe Alexandru Ioan I pentru alegere.”

Așa cum am spus, perspectiva reușitei alegerii candidaturii „partidei naționale” nu era deloc optimistă. În mod normal, domnitorul ar fi fost desemnat între Gheorghe Bibescu și Barbu Știrbei. De aceea, conform dictonului „În situații extreme, soluții extreme”, frunțașii uniuniști au trebuit să recurgă la forța formidabilă a mulțimii, evident susținătoare a Unirii. Astfel că, nepierzându-se deloc timpul, ca și înainte de intrarea adunării ad-hoc, uniuniștii au intensificat propaganda în rândul maselor, arătând oamenilor că în ei se află reușita în alegere. Presiunea populară a fost cel element strategic absolut indispensabil, astfel zeci de mii de orașeni și țărani au fost mobilizați de patrioți „agitatori”, numiți și „tribuni”, în jurul câldării Adunării, în cluda măsurilor luate de stăpânirea conservatoare. Puhoiul popular s-a revărsat spre capitală.

În ziua de 23 ianuarie/3 februarie 1859, Adunarea electivă a început activitatea în vederea alegerii domnitorului. Tribunalul N.T. Orășanu reușise să înșele vigilența conservatorilor și a

forțelor de ordine, astfel încât mii de oameni reușiseră să pătrundă până aproape de Adunare. „Poporul năvăli cu strigări asurzitoare de ură”, nota Orășanu. Toată această presiune năvălnică nu avea să conțină până la sfârșitul procesului electiv, încât conservatorii, și în special caiimacanii Manu și Băleanu, au fost intimidăți și au devenit extrem de timorați, simțind cum glasul poporului le era defavorabil și impunător. Aceiași ziar pomenit mai sus, „Temesvarer Zeitung” remarcă „cețe disperate care umpluseră curtea Mitropoliei, cap la cap, că așteptau numai un semn ca să dea fiecăruia lovitură injurioasă cu vocea și cu pumnul.” Se striga „Jos ciocoi, morți aristocrații.” De asemenea, același frunțaș, care avea rolul de a mobiliza mulțimea, consemna faptul că aceasta era „o mare vie ale cărei valuri abia se putea mișca și care amenința să năvălească pe usi și pe ferestre în Camera ca să-și susție drepturile și principiul său.” Se estimează că în jurul Adunării erau aproximativ 10000-12000 de oameni. „Devine deci foarte clar care a fost arma victoriei pentru cauza uniuniștilor, alegerea domnitorului Țării Românești, în esență un act politic se transforma într-o adevărată revoluție sau revoluție populară. Militarii, care fuseseră aduși pentru a stăvilii masele, s-au dovedit cu totul neputincioși, unii au fost dezarmați de popor, iar alții au trecut de partea sa. „Goniți oștirea... sau nu mai răspundem de viața voastră”, striga Orășanu iar din mulțime se auzise ca un strigăt colectiv: „Afară oștirea, jos traniți, trăiască libertatea!” Furia maselor a fost la un moment dat domolită chiar de cei care le cereau sprâjini, unii deputați uniuniști reținând să temperze avântul oamenilor mai hotărâți ca niciodată. Și atunci, la pragul dintre cele două zile, 23 și 24 ianuarie, noaptea târziu, în incinta hotelului Concordia, uniuniștii au dat dovadă de cea mai mare înțelepciune, scootându-se că Unirea Principatelor nu ar avea sens în viitor decât în varianta dublei alegeri a lui Alexandru Ioan Cuza. Și dintr-o dată, pe buzele, în glăsurile și în miștile patrioților români s-a înfiripat și s-a definitivat numele domnului deja ales al Moldovei: Alexandru Ioan Cuza a devenit candidatul unanimitate al mișcării uniuniștilor. Astfel, pe data de 24 ianuarie/5 februarie 1859, lucrările Adunării electivă începeau cu noua propunere a taberei „partidei naționale”. În momentul în care s-a trecut la procesul electoral oficial, propunerea făcută în numele domnului de către deputatul Vasile Boerescu a fost însoțită de uralele deputaților uniuniști, iar determinarea acestora, coroborată cu presiunea uriașă a maselor de afară a influențat în așa măsură pe conservatorii, încât i-a făcut să uite că au proprii lor candidați, votându-l și ei în unanimitate pe Alexandru Ioan Cuza.

Aducerea la cunoștință a rezultatului votului victorios pentru cauza uniuniștilor a generat, așa cum era de așteptat, un entuziasm de nedescris în rândul mulțimii numeroase din preajma Adunării - dintre care unii pătrunseseră la tribuna acesteia! - apoi în tot București și în toată țara. „Să trăiască prințul Alexandru Ioan Cuza!” sau „Ura! Ura! Ura! Trăiască Principatele Unite!”, erau printre strigătele cele mai înalte care au fost auzite din popor. Iar acest entuziasm a ajuns în scurt timp să fie cunoscut și în țara soră, Moldova, dând în acest fel, o finalitate mult așteptată actului politic din 24 ianuarie. Iar entuziasmul și manifestările s-au prelungit și peste înălțimile munților, în Transilvania, frunțașul Alexandru Papiri Hartian spunând chiar că atunci „Când a fost ales Cuza Domn, entuziasmul la românii din Transilvania era poate mai mare decât în Principate.” Iar acest lucru releva dimensiunea la care ajunseseră sentimentul național și idealul unității naționale la acea epocă, în spațiul locuit de români, indiferent de provincia din care făceau parte, ca o continuitate a ceea ce se exprimase destul de ferm și apăsător cu prilejul mișcărilor revoluționare de la 1848-1849.

A fost un succes extraordinar, neașteptat cu doar puțin timp în urmă și incert chiar în acele clipe, dar cu atât mai frumos și mai înălțător, una dintre cele mai mari reușite ale celor care au dorit binele poporului român și au luptat pentru interesele națiunii române de-a lungul timpurilor. Așa cum Ion Ghica, transmitând ceea ce se întâmplase, print-o telegramă trimisă imediat lui Vasile Alexandri, în Moldova, pentru a anunța mărețul eveniment, avusese loc „una dintre cele mai frumoase pagini ale istoriei noastre.”

Cel care era atunci conducător al tuturor românilor și-a preluat cu toată responsabilitatea misiunea încredințată și s-a adresat puterilor garante, cerend recunoașterea dublei sale alegeri, justificând prin faptul că „statornicia românilor, în dorința Unirii, este dovada de netăgăduit că

satisfacerea adevăratelor lor trebuințe și a aspirațiilor legitime ale țării consistă în realizarea deplină a acestei dorințe.”

Sprâjiniul Franței, marea putere occidentală și soră noastră latină, s-a văzut cu ocazia dezbaterilor care au avut loc în nu mai puțin de trei ședințe furtunoase, pe parcursul lui 1859, din primăvara și până în toamnă, în reunitile unei noi Conferințe din capitala Franței, de care a fost nevoie, convocată iată special pentru a analiza situația survenită prin dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza, pentru a se lua o decizie potrivită cu viziunea și interesele marilor puteri. Iar cauza românească a triumfat, Cuza a fost recunoscut domn al celor două țări.

Cu toate acestea, victoria a fost umbră și diminuată în mod vizibil de decizia finală de la sfârșitul Conferinței care stipula faptul că Unirea celor două Principate urma să dănuie doar pe timpul domniei lui Cuza. Dar uniuniștii, aflați de data aceasta la putere, nu într-o opoziție lipsită aproape total de șanse ca înainte de revoluție sau până în 1856, aveau posibilitatea de a continua din urmă prin propriile decizii și acțiuni. Iar prioritatea principală era desigur unificarea politico-administrativă care însemna lichidarea separatismului decedat de marile puteri, pentru că un adevărat stat român nu putea funcționa în aceste condiții, nu era viabil. Iar Cuza s-a arătat din ce în ce mai hotărât în a obține Unirea deplină, patrioții diplomați români depunând eforturi considerabile. În cele din urmă, la 24 noiembrie/6 decembrie 1861, era transmis la București firmanul sultanului care recunoștea Unirea politico-administrativă, punându-se capăt aceluși separatism anarhic. La 3/15 decembrie 1861, domnitorul a adresat un mesaj Adunării celor două Principate - se adresa pentru ultima oară în acest fel - anunțându-le că înalta misiune care îi fusese încredințată de națiunea română de a realiza Unirea Principatelor era îndeplinită. „După trei ani de silințe neîntrerupte - a afirmat Cuza - Unirea este în fine dobândită pentru noi.” Cu ocazia unei veritabile proclamații către poporul român, enunțate câteva zile mai târziu, avea să mai menționeze că „naționalitatea română este întemeiată”, că de atunci înainte avea să existe „o singură Românie”.

O dată importantă a devenit 22 ianuarie/3 februarie 1862, când s-a format primul guvern al României unite, al României moderne, condus de polițianul conservator Barbu Catargiu, după ce, în mod logic, cele două guverne de la București și Iași își încetaseră existența.

Un alt moment de mare semnificație a fost cel din 24 ianuarie/5 februarie 1862, când, la București, în capitala unită a României unite, în cadrul solemn al Adunării țării, în care figurau împreună, ca expresie a adevăratei unități de neam, deputații moldoveni și cei munteni, Alexandru Ioan Cuza rostea un discurs de referință, la fel ca și altele care au marcat istoria noastră, în care anunța că „Unirea definitivă a Principatelor... va fi precum România o va dori și o va simți... Astăzi, statul nostru s-a așezat pe o temelie mai întinsă.” Așa cum cel menit în urmă cu exact trei ani să schimbe în bine soarta românilor afirma apoteotic, „O eră nouă ni s-a deschis.”

Se încheia o perioadă importantă, cea a luptei în vederea realizării Unirii Principatelor, însă Unirea nu era lipsită de viitor de pericole, așa cum am văzut, cel mai mare fiind acela al posibilității destrămării ei după sfârșitul domniei lui Alexandru Ioan Cuza. Era un mare succes al națiunii române, care încununa misiunea asumată de patrioții români, era nevoie însă de continuarea acestei lupte sau de fapt de o nouă luptă, aceea de a păstra Unirea și de a îndeplini următorul obiectiv, Independența.

1 Dan Berindei, *Epoca Unirii*, Editura Corint, București, 2000, pp. 79-80.

2 *Ibidem*, p. 76.

3 *Ibidem*, p. 81.

4 *Ibidem*.

5 *Ibidem*, p. 82.

6 *Ibidem*, p. 83.

7 Cornelia C. Bodea, *Correspondență politică (1855-1859)*

Documente privind Unirea Principatelor, vol. III, București, 1969, p. 477.

8 *Gândirea social-politică despre Unire (1859)*, București, 1966, pp. 234-235.

9 Dimitrie Bolintineanu, *Viata lui Cuza Vodă*, în *Proză*, vol. I, București, 1915, cf. f.a., p. 14, în Dan Berindei, *op.cit.*, p. 84.

10 Aurel Ținta, *Unirea Principatelor oglindită în „Temesvarer Zeitung” (1859)*, în „Studii și articole de istorie”, V, (1963), p. 252.

11 Cornelia Bodea, *op.cit.*, p. 491.

12 N.T. Orășanu, *O pagină a vieții mele* sau 22, 23 și 24 ianuarie 1859, București, 1861, pp. 20-28, cf. Dan Berindei, *op.cit.*, p. 85.

13 Ion Donat, *O măturte contemporană despre Unire, în „Magiu lui P. Constantinescu Iași cu prilejul a 70 de ani*, București, 1969, p. 47.

14 N.T. Orășanu, *op.cit.*, p. 32, cf. Dan Berindei, *op.cit.*, p. 86.

15 Dan Berindei, *Raportele consulatului Austriei din București*, p. 611.

16 Dan Berindei, *Epoca Unirii*, p. 87.

17 Sietse-Pascu, *Ecoul Unirii Țării Românești și Moldovei în Transilvania, în „Studii privind Unirea Principatelor*, București, 1960, pp. 451-466.

18 Cornelia Bodea, *Correspondență politică...*, p. 493.

19 Dan Berindei, *Epoca Unirii*, p. 95.

20 *Gândirea social-politică despre Unire (1859)*, pp. 277-278.

21 Dan Berindei, *op.cit.*, p. 100.

22 Dan Berindei, *Guvernele lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1866) Liste de miniștri*, în „Revista arhivelor”, seria nouă, II, 1959, p. 158.

23 Dan Berindei, *Epoca Unirii*, p. 101.

24 *Ibidem*.

Moromețiana

a
CUMarin
IANCUMarin Preda.
Personaje ignorate (III)

Afrodita - Moromeții, II. Ființă fragilă și lipsită de personalitate, „student pe undeva”, fiica „anina de pe vale, altele Voicu Iancu”, care ar fi vrut „într-o vreme” să o căsătorească cu Niculae. Ființă retrasă, al cărei portret este realizat cu o undă de compasiune egală cu descrierea trăirilor fetei moșieresi Guma. „Nu învăța ea prea bine și tat-său zicea că ar fi multumii s-o vadă învățătoare pe aici prin sat, dar pesemne că nu credea nici el și de-aia i-ar fi plăcut s-o ia Niculae, s-ar fi dus după el la raion și ar fi scăpat de ea, că mai avea două. Când îl întâlnea pe tatăl lui Niculae pe drum își scoatea respectuos pălăria și, după ce spunea că are marea onoare să-l salute cu toată cinstea și considerația pe domnu Ilie Moromete, îl întreba ce mai face bătau-ala al dumitale, că nu l-ai mai văzut de anul trecut... Pentru ca pe măsură ce înșurătoarea dorită de el se îndepărta din ce în ce mai mult de casa fetelor lui, acest respect începuse să se răcească și în locul lui să apară un fel de dușmănie vinovată, amestecată însă cu un soi de tristețe răcită, ca o dimineață de toamnă despuilată de frunze. Ar fi fost bun Niculae, băiat cu ceva carte, cu funcția lui (oricare ar fi fost, acolo, la Pălămida, numai leafă să i se fi dat), le-ar fi făcut o casă cu mobilă bună de cires, și ar fi intrat amândoi în rândul lumii”. Personaj absent în structura romanului, aceasta sugerează cazul tinerelor fete de o pudibonderie excesivă, fără o libertate afectivă și psihologică. Victima a unor mentalități revoluate, mereu posacă și retrasă, Afrodita încearcă fără succes să intre într-o logică a existenței, ceea ce conferă narațiunii ritmuri de un evident dramatism.

Aida - Delirul. Cântărețea la barul „Tunelul norvegian”, „o brunetă, cu o expresie surzătoare”, un caz de iubire viciată, ipostază expresivă a instinctului erotic. Tânără adenitoare și de o senzualitate clocotitoare, Aida se înscrie în seria personajelor feminine surprinse de Marin Preda în notele particulare de frumusețe și pline de vitalitate. Frumoasă și dezvoltată, Aida este inclusă de Niki în categoria acelor „fete bune și curate” și, alături de Luminița, printre „cele mai dragute”. Relevând feminitatea de excepție a unei femei iubite de toți bărbații, atrăgătoare și cu un anumit tip de eleganță, Aida manifestă o evidentă dispoziție sufletească de a fi mereu în centrul atenției celor din jur. Personaj agreabil prin grație și prin surâsul frivol ce îi luminează permanent chipul, semn al încrederei în puterea sentimentului de dragoste, Aida emană sensibilitate și o cochetărie simplă, semn al feminității structurale. Apariție episodică, Aida este o frumoasă enigmatică, întrucât pând o fațetă sau alta a inefabilului mister al vieții. Dotată cu toate fermecele ingenuității, portretul acesteia trădează o predilecție a autorului pentru o prezență feminină de o vie pregnantă și autenticitate a vibrației sufletești. Surprinderea impulsurilor secrete interioare alternează, în acest caz, cu descrierea unor elemente din domeniul senzorialului pur. Fire instinctivă, dedată celor mai vinovate plăceri, personaje ca Aida adaugă prozei lui Marin Preda elemente de un pitoresc în exces.

Mari(t)a Albei (zisă Alboaca) - Moromeții, I-II. Fata Catrinei, născută după moartea primului său soț, „amul al

lui Năfliu”, decedat de tuberculoză în timpul războiului, pe când săpa o fântână. Părăsită de mică de mamă, Marița are o copilărie marcată de absența oricărei ocrotiri afective. I se spunea „alaltă din Vale”. „Alboaca stătea într-adevăr în valea satului cu o grădină distanță de grăpote pe lângă care șerpua râul și se intra la ea printr-o uliță pe care n-o foloseau decât ea și încă un vecin.” Sora vitregă a lui Niculae („Niculae avea niște nepoți, băieți ai soră-sii vitrege, pe care o chema Alboaca. Veni cu doi dintre ei și cu tatăl lor. Albei”). La căsătoria mamei sale cu Moromete, Marița rămâne în casa soților dintâi, fiind crescută de bunicul Năfliu, care o alungase pe Catrina cu pușca. În preajma nunții „cu unul Albei”, Marița primește, după tradiție, încuviințarea („impăciuirea”) din partea Catrinei („Vroia să faci nunta, și nu se putea nunta cu părinții certai”), imprimând romanului un evident caracter de frescă. Marița (Alboaca) are patru copii cu Albei, în casa acestuia aflându-și mai târziu locul de refugiu și Catrina pe când fuge de la Moromete. Reintălnită în *Marele singuratic*, Alboaca deține aici funcția unui personaj episodic, o variantă a supraviețuitorului adaptabil, cu o neclintită credință în rostul familiei. Factor de echilibru pentru moromeții, fără excese în manifestări, în limitele unei prezențe stăruitoare în tradițiile perpetuate în spațiul autohton, Alboaca își păstrează convingerea în privința nevoii de stabilitate și înțelegere, întregind, prin prezența sa cumpătată, seria scenelor pline de pitoresc rural.

Ben Alexandru - Cel mai iubit dintre pământeni. Prin personaje din această categorie, scriitorul reconstituie atmosfera universitară viciată și tipologizată. Coleg și prieten cu Petri, unul dintre tinerii asistenți la Universitate, fost utecist ilegalist și bun psiholog. „Era un marxist conștient de limitele lui, dornic să și le înlăture (...).” În convorbirea cu Victor Petri despre logică și libertate, Ben își definește conduita și atitudinea față de viață: „Au apărut excesele și trebuie să fii prudent ca să nu-ți pierzi inutil libertatea fizică. Știi bine că o revoluție îi poate nimici chiar pe toți cei care au fost în fruntea ei, cu atât mai mult pe cei care nu-și păstrează gândirea logică numai pentru ei înșiși, în clipa când logica însăși e abolită”. După reforma învățământului, revine la catedră, alături de cei numiți de noul regim, „inși fără pregătire”, care „nu citiseră decât *Anti-Dühring* (dar nu și pe *Dühring*). *Revoluția proletară și renegatul Kautsky* (dar nu și pe *Kautsky*); ...era mai informat, fost *psihicolog*, cu o experiență interesantă în *psihologia copiilor*, dar și a *părinților*”. Aflat în plină criză morală, Ben Alexandru încearcă să-l determine pe Victor Petri să intre în partid: „era păcat, zise el, ca un om ai cărui părinți sunt muncitori să aibă ezități și îndoieli...”. Amestec ingenios de luciditate și derută, tânărul asistent vedește toate trăsăturile unui intelectual dispus la o asumare benevolă a compromisului, „un inocent și un om curat, pasionat de ideea de revoluție (...).” Printr-o astfel de poziționare față de evenimentele care agită tot mai intens aceste timpuri, Ben Alexandru concentrează în structura sa date definitorii pentru psihologia și statutul moral al unui personaj care se suprapune în bună măsură imaginii resemnate a

unui egoism conformist. Prezență stranie și plină de ambiguități, Ben este un individ cu un traseu nesigur și mereu preocupat de dorința de a salva aparențele. Inventivitatea lui Marin Preda în această materie este considerabilă, suficient de elocventă pentru modul în care personajele sale trăiesc o dată cu omul care le-a creat, până în momentul în care acestea se desprind și încep să-și trăiască viața lor proprie și să circule liber. De remarcat și aici, notația caracterologică și spiritul de observație în conturarea profilului unui personaj. Asemenea lui Dostoievski, Marin Preda se arată mai interesat de adevărul personajelor sale decât de aspectele legate de structura compozițională a romanului, problemele de viață domină adeseori intențiile artistice, impunându-se cu o forță de nestăpănit.

Domnul Algiu - Delirul. Personaj descins din tipologia mai rară a întreprinzătorului de anvergură cu spirit antreprenorial. Proprietar al unui bloc de pe „strada Cheia Rosetti”, unde Nilă fusese angajat portar până la primirea ordinului de concentrare. Individ „inalt, subțire, drept, încă tânăr”, domnul Algiu ilustrează o prezență definitorie a spiritului practic.

Anghelache - O adunare liniștită. Cel mai locvace dintre toți participanții la „adunarea” din casa lui Pațanghel. Cărcotaș și zgometos, Anghelache intervine adeseori în poveștile despre isprăvile lui Mii și drumurile acestuia la munte. Originalitatea povestirilor datând din perioada de început a scriitorului constă, înainte de orice, în forța prin care Marin Preda, într-o bună tradiție sadoventiană, ridică la universalitate experiențe strict particulare ale omului simplu de la țară.

Anticarul - Delirul. Apariție cu valoare de simbol, spirit ieșit din comun, un vizionar stăpân pe o lume a cărților plină de taine și emigme nedivulgabile. Cu o bucurie aproape copilărească, își trăiește existența în vecinătatea minunilor și a revelațiilor interzise. Modest și deosebit de precaut, „...cu chelia de culoarea hârtiei învechite”, anticarul este o prezență absolut fascinatoare pentru Ștefan, căruia îi înlesnește accesul la cele mai prețioase „dintre ultimele cărți franțuzești scrise înainte, care mai pătrundeau în țară”. O figură extrem de animată, trădând o imensă curiozitate, amestec de generozitate și înțelegere, anticarul lasă deschisă posibilitatea pătrunderii în lumea cărților, creând acel drum inițiativ al cunoașterii și al limpezirii tuturor întrebărilor. Tip uman semnificativ, individualitate cu trăsături morale distincte, generos până la imprudentă, comunicativ și deschis, anticarul reînțește imaginea vecinului din *Moromeții*, „un mare învățat”, atât de admirat pentru căfulul lui plin de cărți. Multe dintre gesturile anticarului preiau o parte dintre misterele unui ceremonial de pătrundere în lumea tainelor cărții. „Se apropia de el și îi băga în buzunarul paltonului o carte învelită în jurnal și legată cu sfoară ca un pachet oarecare”. Împătimit de scrieri magice, cu învățături care pot schimba esența culturală a celor care îi trec pragul, personajul lui Marin Preda este plasat sub o aură a cititului, ca Riven din *Sărmanul Dionis*, sau ca Zelandi, posesorul tainelor bibliotecii din *Secretul doctorului Honigberger*, de Mircea Eliade.

Chenar liric

vis răsturnat

iubirea e un eșafod pe care dormim
iar somnul nostru are ferestre cu vedere spre păsări

nu-ți face leagăn din părul femeii îndoite cu apă
o pasăre și-a făcut cuib în el
ca să moară

o vei planta a doua zi
și vei ști
că nu știi nimic din ce știi
când cu mâinile oarbe pe trupuri citești

nu mai rămâne decât să legi copacii cu fața în jos
să se oglindească pământul în ei când te cheamă
cu nume străin

poemul roșu

poetii zis niște animale sălbatic
mi-a zis mestecând
trei frunze de viole în colțul gurii de ce
ai venit
toți din jurul tău erau oameni

priviți-i cât de frumoși sunt ei doi
spunea soarele
și soarele le-a făcut o poză la minut
pe când vrăbiile desenau tot felul de forme
prin iarbă

imi pare rău domnule
unghiile mele nu sunt roșii sunt portocalii
și am plecat să mă ascund
în timp ce el perora
îți iubesc ochii părul nasul gura pe fiecare
în parte separat

se știe că vrăbiile nu știu că sunt vii

dumnezeu

a adormit în patul nostru
cât era el de lung
și imediat
vreo câteva cutremure s-au îmbrăcat în ploaie
dintr-o dantelă neagră
deși nițel jenați
i-am sugerat să se dea mai încolo
însă doar a zâmbit
de interes general

sunt victima perfectă devorez călăi
pe lacrima lor înghețată fac piruete
discrete cochete
cu rochia mea roșie din sârmă ghimpată
unde s-au prins cei câțiva pitici în rochie roz
care mai ieri îmi șoptiseră că
orice agresor este la bază o victimă
astfel încât
adevărul alunecă între noi mai ușor
decât o pastilă înaintea
confesiunii finale

Ion VĂDUVA

Diploma de merit a revistei Caligraf
la Concursul Național de Poezie
„Radu Cârnelci”

Meridiane literare

Felix
LLATAS

S-a născut la 10 iulie 1984, în Cutervo-Peru.

A dovedit înclinație spre poezie de foarte mic. Prima sa manifestare publică a fost în holul școlii când abia împlinise opt ani. A intrat la Literatură la Universidad Nacional Mayor de San Marcos în 2006, la care renunță doi ani mai târziu, neacomodându-se. Trăiește ca poet; săritura păstrându-l în sacul pescarului, este specialitatea lui; a scris pseudo-poezie, uncori, care a fost publicată în revista Dunamis la care a fost colaborator. În acest moment, el admiră cei cinci metri de poezie de Oquendo Amat.

Camera de vis

Cameră de vis
noapte vrăjită
rază de lună
în oglinda ovală.

În vârtejul unui con
de lumină albastră
adâncitoare
unde trei suflul treze
stau în mijloc:
un scaun
o masă
și un aspirator de praf;
și în spațiul curbat
în jurul căruia unduiește:
praful îndoielii.

Aici vis și oboeală
completează
echilibrul controlează
balanța
și noaptea, ziuă...
Fructuoasă penumbra.

În această cameră
dormitor alungit
fiecare lucru a pierdut
conturul său
vine să dea același lucru
boabele pianului
tastele porumbului.

Aici poetul este
o gaură în perețe
două mâini susținând
un cap
separat de (corp)
închis între paranteze.

Aici poetul este Dumnezeu
și Satana
în același timp.

Cameră de vis
noapte vrăjită
toropeală de insomniaci.

Omul organ

O cravată roșie cu mâini și picioare
Agățată de gură și mers disprețuitor
Așa este omul, uncori;
Un ochi fără limită, în loc de cap
Blocat într-o coadă de șarpe
Fericit, cum sunt peștii în mare;
Un nas coroiat la înaintare
La așteptarea războinică a unei capre pe lună
Mugind și călcând în picioare iarba fragedă;
O ureche vaccinată unde muge vântul
Și unde se ascunde asemenea unei broaște testoase
Sufletul omidă al acestui copil bătrân;
Așa este omul, pasional, iubitor...
Este o mână enormă a unui calamar gigant
Care împachetează tot și devine un abis
Și totul este o toamnă, doar un capriciu.

Revelație

În holul colibei sale- ca un cântăreț
primind apa limpede a fântânii-
fusese găsit așezat pustnicul
spațiu deschis la cântecul orgolios
al Domnului Rui, disprețuitor de rejinoale
Avea legate o panglică și simțurile
într-un mănuchi de nervi zdrobiți
genunchii lipiți de coate
urechile în palmele ambelor mâini
zdrobite ca două garoafe rupte.
Corpul său tot brăzda fruntea
într-un constant zvăcnet de fulger
Speriat de șocuri nocturne
creștea puternic în creierul său
arboarele cupei de vin.
Îndrăzneț, ca o săgeată, surprinzător
a venit o voce pentru a îndemna inima:
"Adună-te, flacăară, în lemnul tău!, i-a zis
Marea/ Cerul; sunt o oglindă deschisă"
Beat de echilibru și entuziasm
se ridică bătrânul, ridică brațele
trimise un sărut către Orion și căzu...
lovit de harul lui Dumnezeu

Traducerea de Tudor Șerbănescu

Revista revistelor

Două reviste
din Cluj-NapocaAPOSTROF
revistă a uniunii scriitorilor

■ *Apostrof* (nr. 5/2018). Revista clujeană condusă de Marta Petreu (redactor-șef) și Irina Petraș (redactor-șef adjunct) are și ea un profil distinct. Ultimul număr apărut se deschide cu articolul lui Cornel Jurju, „În memoriam: Doina Cornea - modernism și conservatorism”. Găsim apoi poeme de Nicolae Prelipceanu (iar pe ultima pagină, în facsimil, poezia „amorul în parcare”), Ioan Șerb și Ovidiu Komlod, precum și poezii de Pan Vădell I Vallbona (traduse de Jana Balacciu Matei). Cronicile literare sunt semnate de Irina Petraș (Tudor Căitaneanu, „Trădarea rimelor. Încercările cerului”), Iulian Boldea (Cătălin Pavel, „Chihlimbar”), Constantin Cubleșan (Lucian Vasiliu, „Cod numeric personal”) și Ion Pop (George Vulturescu, „Ștefan Aug. Doinas, «Tiparele eterne» și poetica orizontalității”). La rubrica „O carte în dezbateri”, Ștefan Bolea și Mircea Moț comentează volumul lui Carmen Mușat, „Frumoasa necunoscută. Literatura și paradoxurile teoriei”. Reținem apoi comentariul, semnat de Alice Valeria Micu, despre memorialul lui Aly Steinmetz, „Întoarcerea din iad”. La centenarul morții unui mare scriitor român, Mircea Popa publică studiul „George Coșbuc - popasul clujean” și semnalarea „George Coșbuc - inedit”, care precede poezia inedită „Cearta mamei” și un florilegiu de poezii coșbuciene care n-au fost incluse în niciun volum al poetului. Apoi, Marian Victor Buciu vine cu al doilea episod despre „Bolile din lumile literare”, Dan Gulea scrie despre „Centenarul la noi”, iar Alexander Baumgarten și Alin Luca glosează despre „Aristotel în limba română: prima fază a «categoriilor»”. În fine, la rubrica „Muzeul Apostrof” este prezentată expoziția „Visele mele” de Dumitru Tepeș, deschisă la Paris. Din primul poem al lui Nicolae Prelipceanu, „fantomateca”, reținem începutul: „*primisem de câțiva timp o invitație la aniversarea echinoctiu-ului de la cluj/ și mă gândeam cu bucurie că o să-i revăd pe toți/ viii și morții/ într-o fantomatecă a trecutului și a tineretii noastre/ de care am scris altădată proteste că trebuie să ne agățăm/ pentru că altă tinerete noi nu vom mai avea*”. Fără alte comentarii...

■ *Tribuna* (nr. 377/16-31 mai 2018). Revista clujeană condusă de Mircea Arman (manager/redactor șef) are o prestație de necontestat. Cel mai recent se deschide cu poezia „Doinei Cornea”, semnată de Cornelia Petrescu, iar la rubrica „Editorial”, Mircea Arman publică un studiu despre judecata ca „Jogos apofantikon” la Aristotel. Grupajele de versuri sunt semnate de Mihaela Oancea și Călin Neacșu, alături de Andrea Maria Keller (Elveția, în traducerea lui Radu Tučulescu). Cronicile literare sunt semnate de Ion Buzăși (Cornel Tatai-Baltă, „Daniel Luca Voina”), Meniș Maximilian (Horia Gârbea, „Celălalt țăr”), Adrian Tion (Lucia Slav, „Magistrul și imaginația”), Vistian Goia (Ioan Popa, „Haz și necaz”), Mircea Moț vine cu „Considerații biagiene”, iar Gavril Moldovan cu evocarea „Ora de curs cu profesorul Ion Vlad, om de știință al literaturii”; Alexandru Boboc continuă serialul „C. Rădulescu-Motru și afirmarea spiritului național”, Laurentiu Luca publică esul „Întrebându-l pe Sartre”, iar Andrei Marga glosează despre „Filosofia pragmatismului reflexiv”. Adrian Lesenciu prezintă „O invenție românească nebrețvetată: «fake news» în cultură”, iar Laurențiu-Ciprian Tudor un interviu cu Nicu Alifantis. Reținem și consemnările despre revista „Tribuna” în Italia și despre un ghid al turistului echinoxist în Israel. În fine, nu lipsesc: cronică etnografică (Oana Pughineanu), de teatru (Alba Simina Sănciu, Alexandru Jurcan) și de artă (Silvia Suci, Ciprian Radovan, Sara Plesa Popescu). Din interviul acordat de Nicu Alifantis reținem acest pasaj dintr-un răspuns: „*Successul are viață scurtă. Se consumă ușor, e amăgitor. E ca vinul prost. Te-mbată repede și când te trezești te doare capul. Drept pentru care am preferat să n-am dureri de cap. Am considerat dintotdeauna că succesul e o mare obligație și asta te apasă pe umeri foarte tare și te responsabilizează enorm. Față de colegi, față de public, față de tine însuși*”. Și câtă dreptate arte artistul...

E. Șt. Citeț

Festivalul Național de Muzică Ușoară „TELEORMAN POP FEST”

Diana Mihalascu
Trofeul
Festivalului

Catinca Popa
Premiul
Centrului Cultural
Teleorman

Cezar Gună
Premiul
de popularitate

Timp de două zile, la Alexandria, s-a desfășurat Festivalul Național de Muzică Ușoară „Teleorman Pop Fest”, ediția a 49-a. Organizată de Consiliul județean Teleorman prin Centrul județean pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale Teleorman, manifestarea urmărește, ca și precedentele sale ediții, promovarea muzicii ușoare românești, descoperirea, lansarea și afirmarea tinerelor talente, fiind deschisă interpretelor cu vârste cuprinse între 15 și 30 de ani.

În urma preselecției, în finala concursului s-au calificat interpreții: Daria Oprea (București), Larisa Paula Zaharia (Vaslui), Emilia Turnescu (București), Maria Ana Roșu (Neamț), Maria Nicu (București), Diana Irimia (Vaslui), Catinca Popa (București), Maria Ioana Ilincescu (București), Alexandra Moisescu (Argeș), Teodora Ioana Savu (București), Amalia Postolache (Vaslui), Diana Mihalascu (Buzău), Ioana Gherghina (București), Cezar Gună (Alexandria).

În urma evoluției lor, juriul a stabilit următoarele premii:

- Trofeul „Teleorman Pop Fest”: **Diana Mihalascu**
- Premiul I: **Ioana Gherghina**
- Premiul II: **Teodora Ioana Savu**
- Premiul III: **Maria Ana Roșu**
- Premiul de popularitate: **Cezar Gună**
- Premiul Centrului cultural Teleorman: **Catinca Popa**

De asemenea, laureații au primit diplome și plachete, precum și diplome de participare.

Festivalul s-a încheiat cu recitalul susținut de Cătălin Crișan, Anna Lesko, Fly Project, Holograf și cu Gala laureaților.

Acompaniamentul muzical a fost asigurat de Band-ul condus de Dan Dimitriu, iar prezentarea festivalului, de Silviu Birș.

O ediție remarcabilă, care s-a bucurat de largi aprecieri din partea publicului pasionat și iubitor de muzică ușoară de calitate.

Ioana Gherghina
Premiul I

Teodora Ioana Savu
Premiul II

Maria Ana Roșu
Premiul III

Tabără internațională de pictură

La inițiativa artistului plastic Teo Șerbănescu, cu sprijinul administrației locale și al Asociației Centro Pro Arte Contemporane Alexandria, în comuna teleormăneană Nenciulești, a fost organizată o Tabără internațională de pictură (prima ediție), la care au luat parte artiști din Rusia, Germania, Bulgaria și România. Evenimentul desfășurat pe parcursul a șapte zile și-a propus promovarea satului românesc în afara țării, dar și crearea unui contact mai strâns între artiștii plastici români și cei străini.

În acest context, prefațând deschiderea taberei, Centrul cultural Teleorman a organizat o cuprinzătoare expoziție cu lucrări semnate de artistul

plastic bulgar Kalin Balev, un nume consacrat atât în țara sa natală, cât și pe plan internațional. Născut la Sofia, a studiat artele plastice și a absolvit Academia Națională de Arte Plastice din capitala Bulgariei. A urmat cursurile Școlii „Il Bisone” din Florența și ale Academiei din Urbino, Italia, specializându-se în grafică și grafică fină-gravură. Este membru al Uniunii Artiștilor Bulgari. În prezent, lucrează în domeniile: pictură, colaj, grafică, gravură, tipărire, desen, pictură murală și decorare. A organizat numeroase expoziții personale, naționale și internaționale. Expoziții de grup în Bulgaria, Elveția, Italia, SUA, Rusia, Japonia, Franța, Siria, Finlanda,

Australia. Are lucrări în colecții și galerii private din Australia, Austria, Bulgaria, Banca Pireus Bank, Insulele Canare etc. în clădiri și birouri din Bulgaria.

Creațiile sale, de inspirație mitologică, folclorică, contemporană și modernă, impresionează prin capacitatea autorului de a esențializa, de a îmbina gândirea metaforică, profundă și expresivă, cu coloritul și elementele mai prozaice, pe care le utilizează (sticlă, piatră, marmură).

Tabăra s-a finalizat cu o amplă expoziție deschisă în foaierea Primăriei Alexandria, cu lucrări realizate în cele șapte zile de „popas teleormănean”.

(F.B.)

